

**Digitization of the scientific library of the
State Museum of Natural History of NAS**

Jarocki F. P. Spis ptaków w gabinecie zoologicznym król. warsz. uniwersytetu znajdujących się / F. P. Jarocki. – Warszawa, 1819. – 69 s.

Download a copy of the book from the site:

<https://libsmnh.com.ua>

Permanent link to the book page:

https://libsmnh.com.ua/books/jarocki_f_p/spis_ptakow_w_gabinecie_zoologicznym/

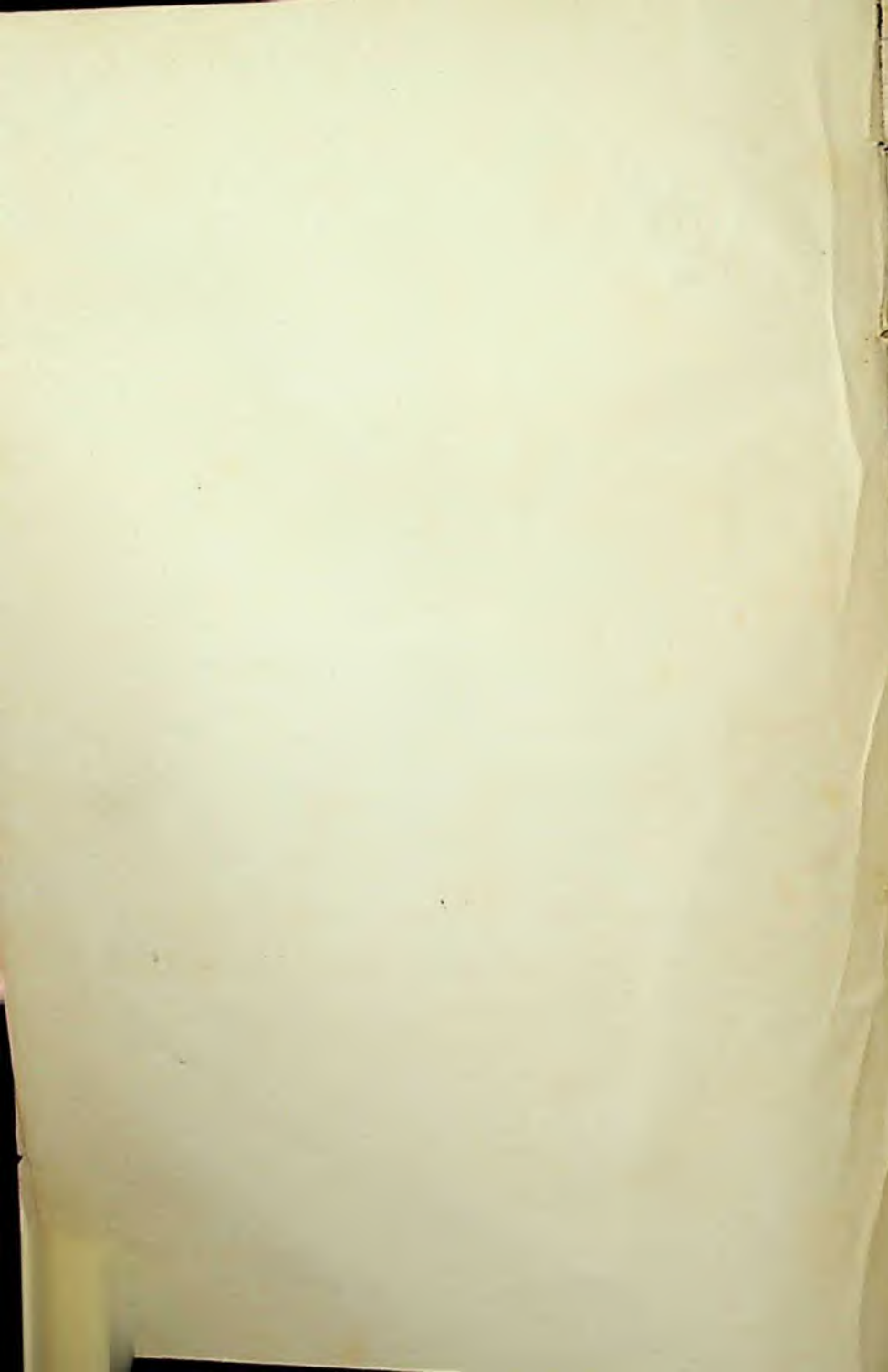
Biblioteka Muzeum im. Dzieduszyckich
we Lwowie.

Sz. 1c. N° 54.

A. 54.

1984

SPIS PTAKÓW

W GABINECIE ZOOLOGICZNYM KRÓLEWSKO
WARSZAWSKIEGO UNIwersYTETU

znaydujących się

a podług

NAYNOWSZEGO SYSTEMU USTAWIONYCH

przez

F. P. RAWICZA JAROCKIEGO

Nauk Wyzwolonych i Filozofii Doktora, Professora Aktualnego Zoo-
logii, Fizyki i Astronomii w Szkole Woiewódzkiej Kaliskiej, Człon-
ka Towarzystwa Mineralogicznego w Jenie, etc.

BIBLIOTEKA

W. D.

ROZWIĄZKA

DZIAŁ

PRZYRODNICZY

W WARSZAWIE

Nakładem i Drukiem ZAWADZKIEGO i WĘCKIEGO U
PRZYWILEJOWANYCH DRUKARZY i KSIĘGARZY DWORU
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

1819.
Zawadzki
& Węcki.

SPRINGFIELD

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1892

1892

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1892

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1892

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1892

Do
Jaśnie Wielmożnego
STANISŁAWA KOSTKI
HRABINA ŻŁOTYM POTOKU
P O T O C K I E G O

*Prezesa Senatu, Ministra Wyznań Religijnych i Oświe-
cenią Publicznego, Kawalera wielu Orderów etc.etc.etc.
J. W. i WMM. Pana.*

Quos prior est mirata, sequens mirabitur aetas.

Ovid.

Jaśnie Wielmożny i wielce mnie Miłościwy Panie!

Od trzech lat zaięty systematyczném dziełem Ornitologii w języku oyczystym, pragnę poświęcić go JW. i WMM. Panu. Nim jednakże los łaskawszy dozwoli mi dopiąć tego nąyporządanejszego celu, racz JW. i WMM. Pan tymczasowo przyjąć spis jednéj przynąymniéy części tego pięknego zbioru, który za sprawą JW. Pana dla tutéyszego Uniwersytetu zakupionym został; a który przy-

zwoicie pomnżany i pielęgowany należeć bę-
dzie do liczby tych pomników, które potomności
świadczyć będą, jak gorliwego za czasów na-
szych Miłośnika, Czciociela i Opiekuna w Osobie
JW. i WMM. Pana miały dla siebie Muzy Pol-
skie. Przyięcie łaskawe téy aczkolwiek szupłéy
pracy moiéy stanie się dopełnieniem tego chlubne-
go zaszczytu, że upakowanie, przeprowadzenie i
tu porządkowanie całego gabinetu mnie powierzo-
ne było. Łączę wyraż náyglębszego uszanowania.

uniżony AUTOR.

ŁASKAWY CZYTELNIKU!

Widząc biegleyści czasu naszego Naturaliści (mianowicie BECHSTEIN, FABRICIUSZ, BLOCH, LATHAM, MEYER, ILLIGER, TEMMINCK, CUVIER i t. p.), że dawne rodzaje nieśmiertelnego LINNEUSZA przez późniejszych zbieraczy tak niewłaściwemi jém gatunkami napelnione zostały, iż częstokroć zgadywać tylko potrzeba: w którym rodzaju przedmiot okazywany mógłby być umieszczonym: przedsięwzięli więc, i dokonali zupełne przerobienie systemu Zoologii.

Powierzone mi ustawienie tutejszego gabinetu zoologicznego musząc zastosować do teraźniejszego stanu nauk: trzymam się więc systemu nowego, jako więcéy zalety mającego. Lecz że w tym systemie znacznie nowych przybyło rodzajów, których ani RZĄCZYŃSKI, ani KLUK, ani JUNDZIEL nie opisali: zniewolony jestem do utworzenia kilku polskich nazwisk rodzajowych. Te, Łaskawy Czytelniku! pod Twój

światły sąd oddać; a poczytám się za szczęśliwego skoro łaskawie przyiętými zostaną; spis albowiem nieieyszy może bydź uważany jako szkielec tego nierównie więcéy rodzajów i gatunków obęymuiącego dzieła systematycznego o Ptakach, które (jeżeli los pozwoli) w krótcie z pod prasy wyйдzie.

Gdy zaś i nagłość roboty około gabinetu, i krótkość czasu nie pozwoliły mi dodać do tego spisu porządny nomenklatury, czyli tłómaczenia wyrazów użytych: załączam przynajmniéy te, które są koniecznie potrzebne.

Dziób mierny, jest u nás ten, którego długość równa się długości głowy.

Dziób długi, który wyrównywa długości głowy półtora razy wziętęy.

Dziób przedłużony, który jest dwa razy tak długi jak głowa.

Dziób bardzo przedłużony, który dłuższym jest niż długość głowy dwa razy wziętą.

Dziób krótki, który jest krótszym niż połowa głowy,

Lotki, są te pióra długie, które się znajdują na tylnym brzegu skrzydła.

Styrówki, nazywają się te pióra w ogonie, które są osadzone na brzegu kupra, a które w locie też samę pełnią usługę, jaką stér przy statku na wodzie.

Nakoniec, kształt nóg stanowi cechę rzędów; kształt zaś dzioba, połączony u niektórych z jnnými względami, jest zasadą cechy dla rodzajów.

Tłómaczenie wyrazów skróconych.

BECH. znaczy	BECHSTEIN.
BES.	BESEKE.
BR.	BRISSON.
CUV.	CUVIER.
GL.	GMBLIN. w 13tém wydaniu dzieł LINNEUSZA.
IL.	ILLIGER.
JUN.	JUNDZIEL.
KL.	KLUK.
LEI.	LEISLER.
LATH.	LATHAM.
LICHT.	LICHTENSTEIN.
LIN. albo LINN.	LINNEUSZ.
MEY.	MEYER.
NAT.	NATTERER.
RZ.	RZĄCZYŃSKI.
SCO.	SCOPOLI.
SUC.	SUCKÓW.
TEM.	TEMMINCK.
Ang. albo Angl.	Anglicy.
Fr.	Francuzi.
Niem.	Niemcy.
Odm.	Odmiany w tym gatun- ku, po którym stoi.
P-d-n.	Przygórek dobrej nadziei.

Imiona krajów lub części świata, oznaczają oyczy-
nę tego gatunku, przy którym stoją.

O S T R Z E Ż E N I E.

Mimo náywiększey troskliwości wkradła się jedna w przepisywaniu następująca omyłka: na stronie 7. w Rozdziału TROCHILUS w wierszu 13tym od góry stoi: *z szczękami zrostłemi má kształt rurki na końcu tylko otwieralnáy.* Powinno zaś bydź: *z szczękami niby zrostłemi, má kształt rurki na końcu tylko otwieralnáy; gdyż wiérzchnią szczęka otacza spodnią.* Reszta dobrze.

Str. 25. w. 18. (Lox. cinc. GL.) czytáy (Fring. cinc. LICHT.)

Str: 38. w 12. PAWO	—	PAVO.
Str: 43. w 23. skrnydła	—	Skrzydła.
Str: 48. w. 16. stagnalis.	—	stagnatilis.

RZĘD PIÉRWSZY.

SCANSORES. ŁAŻĄCE.

*Nogi do łażenia: czwonopalczaste, z dwiema pal-
mi naprzód a z dwiema w tył obróconémi; albo tróy-
palczaste, u których dwa naprzód a jeden w tył jest
obróconym. Liczba ostatnich jest bardzo mała.*

Rodzáy I. PSITTACUS. PAPUGA. ().*

PERROQUET. Fr. PAPAGEI. Niem. PARROT. Angl.

*Dziób mierny, gruby, cokolwiek ściśniony. Wierz-
mią szczeka z woskówką (skórą zamsowatą) przy na-
dziej, z szczytém wygiętym haczykowato zakończoną.
Dolná szczeka o wiele krótszą, wypukłą, w górę zadartą.*

Nosdrza przy czole w woskówce.

*Nogi do łażenia, krótkie, pończoszkowatą skórą
okryte.*

a). Papugi długo-ogoniaste z policzkami nagiémi.

(Aras.Fr.)

P. Ararauna. LINN. P. błękitno-żółta. Kl. Brazylia.

P. nobilis. LINN. P. ciemno-zieloną. . . Surinam.

**) Dla tego położyliśmy Papugi na pierwszym miejscu; gdyż
ich łatwość w naśladowaniu wyrazów mowy ludzkiej, ich zgra-
bność i zręczność w poruszeniach i w użyciu nóg, nakoniec ich
niespokojne życie słusznie zasługują na to położenie między
ptakami, które otrzymały Małpy pomiędzy zwierzętami ssącymi.*

b). *Papugi krótko-ogoniaste.* (Perroquets ordinaires—

3. *P. erithacus.* LINN. *P. czerwono-ogonową.* JUN. *Afry*
4. *P. leucocephalus.* LINN. *P. biało-czelna* *W. Mart*
5. *P. ochrocephalus.* LIN. *P. żółto-czelna.* *Ameryka*
6. *P. menstruus.* LINN. *P. lazur-głową.* *Guiana.*
7. *P. purpureus.* LIN. *P. rudą (młoda).* *Surinam.*
8. *P. senegalus.* LIN. *P. popielatą.* *Senegal.*
9. *P. melanopterus.* LIN. *P. czarno-skrzydlną* *Jawa.*
10. *P. pullarius.* LIN. *P. nierozdzielna.* JUN. *Gwin*

c). *Papugi długo ogoniaste z policzkami pokrytém*
(Perruches. Fr.)

- 11). *P. tabuensis.* LINN. *P. ponsową.* *wyspy przytacie*
- 12). *P. rufirostris.* LINN. *P. krwawodziobną.* *Ameryka*
13. *P. canicularis.* LINN. *P. modroczelna.* *Ameryka.*
14. *P. caledonicus.* LATH. *P. ponsowo-głową.* *No: Kal*
15. *P. Tirica* LINN. *P. maiową.* *Brazylii*
16. *P. pusillus.* LATH. *P. krwawoustą.* *No: Holla*

Rodzáy II. RAMPHASTOS. TUKAN.

TOUCAN. Fr. GROSS-SCHNABEL. Niem. TOUCAN. Angl.

Dziób bardzo duży, ale czczy i słaby, nożykowany z obrąbkami grubym przy nasadzie, z brzegami nie równo żąbkowanymi. Język rogowy z obu stron nakształ pióra zadzierzasty. Nosdrza za dzióbem na czole.

17. *R. Toco.* LINN. *T. białogarlisty.* *Ameryka.*
18. *R. Tucanus.* LIN. *T. srokaty.* *Ameryka.*

Rodzáy III. BUCCO. BRODACZ.

BARBU. Fr. BARTVOGEL. Niem. BARBET. Angl.

Dziób mierny, przy nasadzie gruby, prosty, przy
ońcu ściśniony, z grzbietem słabo spadzistym. Przy
asadzie jego wąsy szczeciaste gęste stérczące. Brzegi
ładkie. Paszcz obszérná. Nosdrza na dzióbie, blisko
asady jego, piórami szczeciastémi zakryte.

B. cayennensis. LIN. B. czerwono-czelny. Kaienna.

Rodzáy IV. CUCULUS. KUKUŁKA.

COUCOU. Fr. KUKKUK. Niem. CUCKOW. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, słabo łukowato nożyko-
aty, ściśniony. Brzegi gładkie. Nosdrza w nasadzie
zioba z otworami podłużno-okrągłémi, odstonione.
gron stopniowany, długi.

C. canorus. LINN. K. pospolitá. JUN. Europa.
Odm.

2a). Kilka zwyczajnych temu gatunkowi odmian u-
barwienia stosownie do wieku, do których należy
mylnie za osobny gatunek poczytaná (C. rufus. GL.)
w náymłodsze ubarwieniu.

3). K. pstrá, na wierzchu siwá z dużémi białémi
plamami na głowie, na skrzydłach i na ogonie.
Exemplarz rzádki.

C. ater (vel serratus) LIN. K. czubatá-czarná P: d. nad:

C. americanus. LINN. K. amerykańská. KL. Amer.

Rodzay V. YUNX. KRĘTOGLÓW.

TORCOL. Fr. WENDEHALS. Niem. WRYNECK. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, prosty, walcowato-kończysty. Nosdrza na dziobie blisko osady z otworami dużemi. Język wysuwalny, długi kończysty. Ogon zaokrąglony, z styrowkami miękkimi. Palce skrayn dwa razy dłuższe od przyszkodkowych.

23. Y. Torquilla. LINN. K. pospolity. JUN. Europa.

Rodzay VI. PICUS. DZIĘCIÓŁ.

PIC. Fr. SPECHT. Niem. WOODPECKER. Angl.

Dziób mierny, prosty, wieloboczny; na końcu ścięziony, klinowaty. Nosdrza w osadzie dzioba okrągła, we, piórami położystymi zakryte. Język wysuwalny na końcu strzałkowaty. Ogon klinowaty, z styrowkami miękkimi, ostro-konczystymi. U nóg palce skrayn cokolwiek dłuższe od przyszkodkowych.

24. P. martius. LINN. D. czarny. JUN. . . Europa.

25. P. viridis LINN. D. zielony. JUN. . . Europa.

26. P. viridi-canus. MEY. (P. canus GL.) zielono-siwy. Eu

27. P. leuconotus. MEY. D. białogrzbiety. . Europa.

28. P. major. LINN. D. większy. KL. . . Europa.

29. P. medius. LINN. D. średni. JUN. . . Europa.

30. P. minor. LINN. D. mały. KL. . . Europa.

31. P. tridactylus. LINN. D. tróypalczasty. . . Europa.

32. P. erythrocephalus. LINN. D. czerwogłowy. KL. Am.

33. P. carolinus. LINN. D. prązkowany. . Jamaika.

34. *P. pubescens*. LINN. D. szaro-spodni. : *Wirginia*.
 35. *P. varius*. LINN. D. upstrzony. *Amer: i Azja*.

RZĘD DRUGI

SYNDACTYLI. ZROSŁO-PALCZASTE.

Nogi czworopalczaste (rzadko tylko tróypalczaste), z jednym palcem w tył a z trzema naprzód zwróconemi. Palce dwa skrajne (bez szrodkiuicéy między niemi błony) zrosłe aż do ostatniego członka.

Rodzáy VII. ALCEDO. ZIMORODEK.

MARTIN-PECHEUR. Fr. EISVOGEL. Niem. KINGSFISCHER. Angl.

Dziób dłuższy niż głowa, prosty, czworograniasty, silny, kończysty. Szczęki równe. Brzegi ukośnie drobno nasiekiwane. Broda w górę zadartá. Nosdrza odkryte blisko szczytu dzioba z otworami wązkiemi.

36. *A. Ispida* LINN. Z. pospolity. JUN. *Europa*.
 37. *A. Alcyon* LINN. Z. kapturowy. KL. *Ameryka*.
 38. *A. americana* LINN. Z. pstry. . . . *Kayenna*.

Rodzáy VIII. MEROPS. ŻOŁNA.

GUEPIER. Fr. IMMENVOGEL. Niem. BEE-EATER. Angl.

Dziób mierny, szczupły, czworograniasty, ściśnięty, ostro-konczysty, łukowaty. Szczyt i broda ostre.

Brzegi gładkie. Nosdrza w nasadzie dzioba, okrągławe, piórkami zakryte.

39. M. Apiaster. LINN. Ż. pospolitą. JUN. Europa.

Rodzáy IX. PIPRA. GÓRZYK.

MANAKIN. Fr. ZIERVOGEL. Niem. MANAKIN. Angl.

Dziób krótki spadzisty; wierzchnią szczęką trójkątną, na końcu ściśnioną, haczykową. Brzegi wierzchniej szczęki przy końcu wycięte. Nosdrza w osadzie dzioba, z otworami dużemi okrągławemi piórkami zakryte.

40. P. Pareola. GL. G. modrogrzbietny. Brazyliia.

41. P. Manacus. LIN. G. Muiszek . . . Brazyliia.

42. P. erythrocephala. LIN. G. krwawo-głowy. Guiana

43. P. Aureola. LIN. G. Żłotogłów. . Guiana

Rodzáy X. TODUS. PŁASKODZIÓB.

TODIER. Fr. PLATTSCHNABEL. Niem. TODY. Angl.

Dziób mierny, prosty, płaski, równoległo-boczny, szczyty, na końcu zaokrąglony. Brzegi wierzchniej szczęki na końcu wycięte. Nosdrza w osadzie okrągławe.

44. T. brachyurus. GL. P. srokaty. Ameryka.

R Z E D T R Z E C I.

AMBULATOIRES. SKACZĄCE.

Nogi poskoczne: z trzema palcami rozłączoném na przodzie, a z jednym w tyle, niektóre tylko mają nogi przyczepne, u których wszystkie cztery palce naprzód są zwrócone.

Rodzay XI. TROCHILUS. KOLIBR.

COLIBRI albo OISEAU-MOUCHE, Fr. SCHWEBER. Niem.
HUNNING-BIRD. Angl.

Dziób przedłużony, albo łukowaty albo prosty, szupty, walcowaty, kończysty, przy nasadzie przynięciony, z szczękami zrostłemi ma kształt rurki na końcu tylko otwieralny. Nosdrza w nasadzie z otworami wąskimi. Język wysuwalny, bardzo długi, z dwóch szuptych rurek złożony. Skrzydła długie papuszkowate, z pierwszą lotką najdłuższą.

a). Z dziobami łukowatemi (Colibri Fr.)

5. T. Mango. LINN. K. rdzawo-ogoniasty. Meksyk.

b). Z dziobami prostemi (Oiseau-mouche.)

6. T. viridissimus. LIN. K. najzieleniejszy. . . Tobá: wy:

7. T. pegasus. LINN. K. szarospodni. . . Kayenna.

Rodzay XII. NECTARINIA. MODOJAD.

SUCRIER albo GUITGUIT. Fr. HONIGVOGEL. Niem.

Dziób albo mierny albo przedłużony, szupty, łukowaty, tróyraniasty, ostro-konczysty, z brzegami

cokolwiek wgiętemi. Broda większe pół dolney szczę-
 zymie. Nosdrza w nasadzie z otworami wązkiemi.
 Język wysuwalny, długi, rurkowaty, na końcu str-
 piasty. Styrówki wogonie na końcu zaokrąglone, mię-
 kie. Skrzydła mierne, pierwszą lotką krótszą od nast-
 pney. Gatunki tego rodzaju liczone przedtém do r-
 dzaiu CENCHIA pod temiż samemi nazwiskami g-
 tunkowemi.

48. N. castra. (*) Cuv. M. szary... Przyg. d. nadzie

49. N. famosa. Cuv. M. żółtoboczny... P. d. nadzie

50. N. violacea Cuv. M. fioletowy. P. d. nadzie

51. N. cinerea (Certh. cinerea. LATH) M. rudawo-szar
 P. d.

52. N. chalybea. Cuv. M. stało-wstąg... P. d. nadzie
 Samica tego jest cała oliwkowo-zieloną bez połysku

53. N. coccinea. Cuv. M. pousowy... Sandwich wy.

54. N. cyanea. Cuv. M. modrogłowy... Brazylii.

55. N. caerulea. Cuv. M. lazurowy... Kayenna.

56. N. flaveola. Cuv. M. podżółkły... Jamaika.

Rodzay XIII. TICHODROMA. POMÓRNIK.

ECHÉLETTE. Fr. MAUERKLETTE. Niem. WALL-CREEPER.
 SPIDER-CATCHER. Engl.

Dziób przedłużony, słabo-łukowaty, prawie pro-
 sty, szczupły, walcowaty, przy nasadzie tróyraniasty,
 na końcu ostry. Broda dwie trzecie części dolney szczę-
 ki ząymie. Nosdrza w nasadzie dzioba z otworami

(*) Samca tego ptaka umieścił Gmelin pod nazwiskiem *Upupa*
promerops, a samicę pod nazwiskiem *Certhia castra*.

wązkiemi blisko brzegów. Skrzydła przedłużone. Sty-
rówki na końcach miękkie, przycięte.

57. T. erythroptera (Certhia muraria GL.) P. różowo-
skrzydlnym. Eur.

Rodzáy XIV. UPUPA. DUDEK.

HUPPE. Fr. WIEDEHOPF. Niem. HOOPOE. Angl.

Dziób przedłużony, słabo-łukowaty, szczupły, przy
osadzie tróy-graniasty, na końcu tępy. Broda większe
pół dolný szczęki záymuie. Nosdrza w osadzie dzioba,
odsłonięta, z otworami okrągławými. Język bardzo
krótki, tępy, tróygraniasty. Skrzydła mierne. Sty-
rówki na końcach miękkie, przycięte.

58. U. Epops. LINN. D. pospolity. JUN. Europa.

Rodzáy XV. CERTHIA. PELZACZ.

GRIMPEREAU. Fr. BAUMLAEUFER. Niem. CREEPER. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, szczupły, łukowato-no-
żkowaty, ściśniony, ostro-kończysty. Nosdrza w osa-
dzie, z otworami wązkiemi przy brzegach. Język o-
stro-kończysty. Skrzydła mierne. Ogon klinowaty.
Styrówki z szypułkami tęgiemi, ostro-kończyste.

59. C. familiaris. LINN. P. drzewny. JUN. Europa.

Rodzáy XVI. SITTA. KOWALIK.

SITTELLE. Fr. KLEIBER. albo BAUMKLETTE. Niem.
NUTHATCH. Angl.

Dziób mierny, prosty, walcowato-klinowaty, ostro-
kończysty. Nosdrza piórkami szczeciastými zakryte. O-
gon 12 styrówkowy. Styrówki na końcach miękkie,

60. *S. caesia*. MEY. (Sit. europaea. LIN.) K. europeyski. *E*

61. *S. carolinensis*. BRIS. LATH. K. szaro-spodni. *Am*

Rodzáy XVII. ICTERUS. ŻÓLTACZEK.

TROUPIALE. Fr. GILBVOGEL. Niem. ORIOLE. Angl.

Dziób rogowy, mierny lub krótszy niż głowa, kł
nowaty, prosty albo cokolwiek zagięty, ściśniony, pr
nasadzie gruby, na końcu ostry. Szczyt przy nasad
płaski, ostro na czoło zachodzący, przy końcu zaokr
glony, słabo-spadzisty. Brzegi wgięte cokolwiek. No
drza w nasadzie, blisko szczytu, z otworami okrągławém

Gatunki tego rodzaju należały przedtém myln
do rodzaju *Oriolus* pod temiż nazwiskami gatunk
wémi.

62. *J. Trupial*. BR. (*Oriolus Icterus* GL.) Z. czarnogłowy. *Am*

63. *J. phoeniceus* CUV. Z. ponsowo-skrzydlny. *Ameryka*

64. *J. guianensis*. CUV. Ż. czerwono-spodni. *Guiana*.

65. *J. Xanthornus* CUV. Ż. czarno-brody . . *Jamaika*

66. *J. niger*. CUV. Ż. czarny. *Ameryka północna*

67. *J. castaneus*. CUV. Ż. kasztanowaty. . . *Kayenn*

Odm.

Oliwkowy (*Oriolus olivaceus* GL.) podług świade
stwa *Amerykanina WILSONA* jest tymże so
mym ptakiem w pierwszo-letniéj barwie.

Rodzáy XVIII. STURNUS. SZPAK.

ETOURNEAU. Fr. STAAR. Niem. STARE. Angl.

Dziób mierny, prosty, walcowato-klinowaty, n
końcu spłaszczony, tępy. Brzegi gładkie na końc

lytkie. Nosdrza w osadzie, z wierzchu błonką wół zakryte, z otworami na boku wązkiemi. Język chrząstkowy, na końcu strzępiasty.

8. *S. varius*. MEY. (*S. vulgaris*. GL.) *S. pstry*. Europa
Odm.

a) Kilka odmian ubarwienia stósownie do wieku zwyczajnych temu gatunkowi, do których należy od pospólstwa tak nazwany Skorzec, a który jest odmianą w pierwszo-letniéy barwie.

b) Białe, całe szarawo-białe z rudawo-szarém brzegami piór. Exemplarz bardzo rzádki.

9 *Sludovicianus*. LINN. *S. żółtogarlisty*... Ameryka.

Rodzáy XIX. CINCLUS. PLUSZCZ.

CINCLE albo MERLE-D'EAU. Fr. SCHWAETZLER. Niem.
WATER-OUZEL. Angl.

Dziób mierny, nożykowato-prosty, walcowaty. Brzegi wgięte. Górná szczeka słabym haczykiem zakończoná, z brzegami przy końcu wyciętými. Nosdrza w osadzie na boku dzioba, wklęste, piórkami usłonięte, z szparą blisko brzegów.

10. *C. aquaticus*. BECH. (*Sturnus Cinclus*. GL.) *P. wodny*. Eu.

Odm.

a) Na wierzchu popielato-czarny, ciemniéj łuskowany na całym spodzie biały.

b) Cały szarawo-biały. Exemplarz rzádki.

Rodzáy XX. ORIOLUS. WILGA.

LORiot. Fr. PIROL. Niem. GOLDEN-THRUSH. Angl.

Dziób mierny, kolorową skórą pokryty, prostnożykowy. Wierzchnią szczęką dłuższą od spodniej z szczytém ostrym, z brzegami przy końcu wyciętém. Nosdrza odstonione w nasadzie na boku dzioba.

71. O Galbula. LINN W. pospolitá. JUN. Europa.

Rodzáy XXI. PYRRHOCORAX. WRONKA.

CHOCARD. Fr. ALPENKRAEHE. Niem. CHOAGH. alb. ALPINE-CROW. Angl.

Dziób mierny kolorowy, szczupły, okrągławy, słabo łukowato-nożykowy, cokolwiek ściśniony. Szczęk wierzchnią gładką, wypukłą, słabo spadzistą, z brzegami przy końcu wyciętymi. Nosdrza piórkami szczęciastymi, położystymi zakryte.

72. P. alpinus. CUV. (Corvus Pyrrhocorax GL W. alpijská. Europa.

Rodzáy XXII. TURDUS. DRÓZD.

MERLE. Fr. DROSSEL. Niem. THRUSH. ANGL.

Dziób mierny, nożykowy, ściśniony. Szczyt na końcu ostry spadzisty. Brzegi wierzchniej szczęki przy końcu wycięte. Nosdrza w osadzie, naboczne, nagie z góry błonką ruchomą zakryte, u dołu z otworami okrągławymi.

73. T. viscivorus. LINN. D. duży. JUN. Europa.

Odm.

a). Na wierzchu szary w rdzawe przebiegający, na spodzie żółtawo-biały, blado rudymi serduszkami upstrzony, ma styrowki całe a lotek tylko końce szarawo-białe.

74. *T. pilaris*. LINN. D. Kwiczoł. JUN. Europa.

Odm.

a). Czysto-białymi plamami na karku i na plecach upstrzony.

b). Z całą szyją czysto-białą.

c). Po całym ciele dużymi czysto-białymi i popielatymi plamami upstrzony.

d). Cały szarawo-biały, z rudawo-szarym wierzchem głowy.

75. *T. musicus*. LINN. D. Paszkot. Rz. Europa.

Odm.

a). Na wierzchu oliwkowo-szary w rdzawe przebiegający; zaś na spodzie biały blado-rdzawymi klinami upstrzony.

b). Na wierzchu blado-rdzawy w szarawe przebiegający; na spodzie biały rdzawymi klinikami upstrzony ma końce lotek i styrowek szarawo-białe.

c). Przy (zwyczajnej barwie) ma kark, pokrycie skrzydeł i pokrycie ogona dużymi czysto-białymi plamami upstrzone.

d). Z szyją białą plamistą.

76. *T. iliacus*. LINN. D. rdzawo-boczny. (*) Europa.

77. *T. torquatus*. LINN. D. białopięgi Europa.

78. *T. Merula*. LINN. D. Kos. Rz. Europa.

(*) Pan Fundzill nazywa tego ptaka *D. mniejszym*; lecz to nazwisko zdać mi się niedostateczne; gdyż poprzedzający jest

Odm.

- a). Białemi i szarými piórami gdzie niegdzie pstrzony.
- b). Rudawo-czarny, z tyłem głowy i z szyją czysto-białemi.
- c). Szarawo-iasno-rdzawy, ciemniéj drobno na spódzie plamisty, z końcami lotek białawemi.
- d). Na wierzchu ciemno-czarny; na spodzie czarny i biało płomyczkowany.
79. T. infaustus. LATH. D. rdzawy. . . . *Włochy.*
80. T. saxatilis. LINN. D. rdzawo-styrny *Europa.*
Samica tylko mu styrowkami podobna.
81. T. roseus. LINN. D. różowy... *Europa południowa.*
82. T. cyanus. LINN. D. Modrak... *Tyrol.*
83. T. arundinaceus. LIN. D. Sitowiaczek.. *Europa.*
84. T. dubius. BECH. (*) D. Szredniak. . . *Europa.*
85. T. atrogularis. (**) D. czarno-garlisty *Europa.*
86. T. rufus. LINN. D. kasztanowaty. *Ameryka.*

téjże saméj wielkości: -poważam się więc nadadź mu nazwiskę od cechy którą się różni, *Paszko* albowiem má spodnie pokrycie skrzydeł *gliniasto-żółte*; u tego zaś tak spód skrzydeł jak boki pod skrzydłami są pięknie *rdzawo-czerwone*.

(*) Jest to nowo odkryty gatunek, má wielkość *Paszko*, na wierzchu podobny jest barwą *D. rdzawo-bocznemu*, a na spodzie i *Kwiczolowi*, má spodnie pokrycie skrzydeł blade *rdzawo-czerwone* w pomarańczowo-żółte cokolwiek przebiegające.

(**) Tego gatunku nigdzie opisanego znaleźć nie mogłem. Jest wielkości *Kwiczola*. Dziób rudawo-czarny z spodnią szczęką przynasadzie żółtą. Cały wierzch jego jednoznacznie oliwkowo-pielaty: lotki i styrowki z chorągiewkami wewnętrznymi rudawo czarniawemi: policzki wraz z całym spodem szyi i początkiem

Rodzáy XXIII. MYJOTHERA. MRÓWKOŁÓW.

FOURMILIER. Fr. AMISSENIEGER. Niem.

Dziób mierny, nożykowaty, ściśniony, przy nasadzie wyższy niż szerszy, tępo-kończysty. Brzegi wierzchniey szczęki na końcu słabo wycięte. Wąsy przy pazdach szczeciaste, sterczące. Nosdrza w osadzie z otworami okrągławemi.

Gatunki tego rodzaju rozrzucone były po różnych krajach.

M. Coraya. IL (*Turd. Coraya* GL.) M. rudy. Karoli.

M. cirrhata. (*Turd. cirrhatus*. GL.) M. popielaty. Kaye:

M. melanocephala (*Certhia Spiza. var A. LATH.*)

M. czarno-głowy. Surynam.

M. viridis. (*Certh Spiza. var. C. LATH.*) M. zielony.

Kajenna.

Rodzáy XXIV. ACCENTOR. PŁOCHACZ.

ACCENTOR, Fr. FLUEVOGEL Niem.

Dziób dłuższy od połowy głowy, prosty, szczupły, u górnego zeschuplony, ostro-kończysty. Brzegi wierzchniey szczęki na końcu wycięte. Nosdrza słabo odsloniona.

alpinus. BECH (*Motacilla alpina* GL. (*). P. alpiński... Europa.

— rasi czarne z szarými piór obróbkami: piersi i reszta spodna rudawo niewyraźnie plamiste: spodnie pokrycie skrzydeł czarno-gliniasto-żółte; nogi blado-rude: długość jego od końca do końca ogona wynosi 11. calów reńskich.

— o ptaka przeczuculi także Naturaliści z jednego rodzaju do jego nim inni Bechstein osobny rodzaj utworzył. Gmelin

92. A. modularis (*Sylvia modularis*. Lath). P. Pokrzywnica... JUN. Europa.

Rodzáy XXV. MOTACILLA. PLISZKA. 97.

- HOCHQUEUE albo LAVANDIERE Fr. BACHSTELZE Niem. 98.
WAGTAIL Angl. 99.
00.

Dziób krótszy niż głowa, prosty, szupty, wąsowaty, kończysty. Szczęki prawie równe. Brzagi obu szczęk wgięte: u wierzchniiej przy końcu słabowycięte. Nosdrza w nasadzie z otworami małemi. Ogłdługi ruchawy. 01.
02.
03.
04.
05.

93. M. alba. LINN: P. biała. JUN. Europa. 06.

94. M. flava. LINN: P. żółta. KL. Europa. 07.

95. M. sulphurea BECH. P. Pastérka... Europa. 08.
09.

Rodzáy XXVI. SYLVIA. POKRZÉWKA.

- RUBIETTE albo FAUVETTE Fr. SAENGER. Niem. 5
WARBLER. Angl.

Dziób połowie głowy równaiący się, prosty, szupty, przy nasadzie wyższy niż szerszy, słabo-nożykowaty, okrągławy. Brzagi wierzchniiej szczęki przy końcu wycięte. Wąsy przy pasczy albo żadne, albo drobne. Nosdrza w nasadzie z otworami okrągłemi. Ogłumierny.

96. S. Luscinia. LATH. P. Słowik - rdzawy... Europa. 11

Odm. 11

zbiierając z pism rozmaitych dla powiększenia ostatniego wydania dzieł Linneusza; mimowolnie opisać ten gatunek pod trzema następującemi nazwiskami: 1. Motacilla alpina. 2. Sturna morhanus. 3. Sturnus collaris.

Odm:

a) *Cały biały.*

97. S. Philomela. BECH. P. Słowik-rudy... *Europa.*
 98. S. atricapilla. LATH. P. czarnogłowa... *Europa*
 99. S. hortensis. LATH. P. szara... *Europa.*
 100. S. cinerea. LATH. P. popielata. *Europa.*
 101. S. garrula. LATH. P. Piegża. JUN. *Europa.*
 102. S. nisoria. LATH. P. jastrzębiata. *Europa.*
 103. S. fluviatilis LATH. P. nadrzeczna. *Europa.*
 104. S. Locustella. LATH. P. Świerkojad. *Europa.*
 105. S. Salicaria. LATH. P. Krzewniczek. *Europa.*
 106. S. Phragmitis. LATH. P. szaro-brwista. *Europa.*
 107. S. palustris. LATH. P. Błotniczek. *Europa.*
 108. S. Arundinacea. LATH. P. Świegotka. *Europa.*
 109. S. Rubecula. LATH. P. rdzawo-garlista. *Europa.*

Odm.

5 a). Przy zwyczajnym ubarwieniu ma lotki i stępki białe z popielatymi końcami.

110. S. Tithis LATH. P. podczerniona. *Europa.*
 111. S. Phoenicurus. LATH. P. czarnoustą, *Europa.*

Odm.

a). Przy zwyczajnym ubarwieniu jest na całym spodzie szyi i początku piersi szara w burakowo-czerwone przebiegająca.

112. S. Cyanecula. LATH. P. Podróżniczek. *Europa.*
 113. S. Hippolais. LATH. P. podżółtką. *Europa.*
 114. S. Sybilatrix. LATH. P. zielonawą. *Europa.*
 115. S. rufa. LATH. P. brudną. *Europa.*
 116. S. Regulus. LATH. P. Mysi-królik. *Europa.*

117. *S. Troglodytes*. LATH. P. Wołowe-oczko. *Europa*
 118. *S. auricapilla*. (*Turd. auricapillus* LATH.) P. z głową. *St. Domin*
 119. *S. tigrina*. LATH. P. plomyczkowaną. *Kanada*
 120. *S. furva*. LATH. P. rudą. . . *Surynam*
 121. *S. Calendula*. LATH. P. Césarzyk. *Ameryka półn*

Rodzaj XXVII. SAXICOLA. RUDZIK.

TRAQUET. Fr. STEINSCHMAETZER. Niem. WHEAT-EAR. A

Dziób krótszy niż głowa, szupły, prosty, przy osadzie przygnieciony, szerszy niż wyższy, dalej z krągłony, kończysty. Brzegi przy końcu wycięte. Nos drza w osadzie odsłonięte, z otworami okrągłymi. Przy pasczy wąsy szczeciaste sterczące.

122. *S. Oenanthe*. BECH. R. siwy... *Europa*
 123. *S. Stapazina*. (*Sylvia Stapaz*: LATH.) R. Czarny skrzydlny. *Neapol*
 124. *S. Rubetra*. BECH. R. Biało-brwisty. *Europa*
 125. *S. Rubicola*. BECH. R. Czarno-garlisty. *Europa*
 126. *S. mitrata*. (*Sylv: mitr.* LATH.) R. żółto-czeli *Karolina*.

Rodzaj XXVIII. MUSCICAPA. MUCHOŁÓWKA

GOBE-MOUCHE. Fr. FLIEGFNSCHNAEPER. Niem. FLYCATCHER. Agnl.

Dziób mierny, silny, spłaszczony, okrągło-daszki waty. Wierzchnia szczęka z brzegami przy końcu wyciętymi, małym haczykiem zakończoną. Nos drza z boku dzioba wąsami po części zasłonięte. Wąsy szczeciaste przy pasczy sterczące.

7. *M. atricapilla*. LIN. *M.* czarno-głową. *Europa*.
 8. *M. grisola*. LIN. *M.* szarą. *Europa*.
 9. *M. parva*. BECH. *M.* małą. *Europa*:
 10. *M. bicolor* LIN. *M.* dwumaścistą. *Guiana*.
 11. *M. trinita*. LIN. *M.* siwogarlistą. *Wirginia*.
 12. *M. ludoviciana* (*Lan. ludov. LIN.*) *M.* Potężną.
Ameryka.

Rodząy XXIX. LANIUS. DZIERZBA.

LE-GRIECHE. Fr. WUIRGER. Niem. SHRIKE. Angl.

Dziób mierny, silny, nożykowaty, ściśniony. Szczyt
 try, haczykiem zakończony. Brzegi wierzchniey szczęki
 zęby końcu w ząb wycięte; u spodniey szczęki na końcu
 zęgi ścięte. Nosdrza albo w osadzie, albo na dzió-
 z otworami na boku okrągławemi. Przypasczy wą-
 szczeciaste, sterczące.

3. L. Excubitor. LIN. D. Srokosz. Rz. *Europa*.

Odm.

- a) Cały biały, z pręgą przez oczy i z obrąbkami
 piór (w pokryciu skrzydeł) blado rudemi.
 b) Przy zwyczajném ubarwieniu z dzióbem nad-
 zwyczaj długi.

4. L. minor. LIN. D. czarnoczelną. *Europa*.

5. L. ruficeps. BECH. D. rdzawogłową. *Europa*.

6. L. Collurio. LIN. D. Ciérniokręt. *Europa*.

7. L. zeylonus. (TURD. zeylon. GL.) D. żółtobrodą.
P-d-nadziei.

8. L. prasinus. (Turd. pras. var? LATH.) D. żółta.
 Má cały wierzch wraz z styrówkami całemi ciemno-

oliwkowo zielone, spód szyi i piersi pięknie żółte, brzuch i podstyrówki szarawo-białe.

Rodzáy XXX. TANAGRA. TANAGRA.

TANAGRA. Fr. SZPATZ. Niem. TANAGER. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, gruby, nożykowato-klawaty. Szczyt przy końcu spadzisty. Brzegi wierzchniej szczęki pokrywają spodnie, na końcu wycięte; brzuch zaś spodnię szczęki wgięte. Żuchwy spodnię szczęki przy nasadzie zgrubiałe. Nosdrza w osadzie z otworami okrągłymi.

- 139. T. Jacapa. LIN. T. purpurowa... Ameryka.
- 140. T. aestiva. LIN. T. ponsowa... Wirginia.
- 141. T. melanictera. LATH. T. czarnogłowa. Kaukaz.
- 142. T. mexicana. LIN. T. lazurowa. Nowa Hiszpania.
- 143. T. violacea. LIN. T. stalista... Brazylia.

Rodzáy XXXI. PARUS. SIKORA.

MESANGE. Fr. MEISE. Niem. TITMOUSE. Angl.

Dziób krótki, rogowy, szczyty, prosty, słabo-stożkowaty. Wierzchnia szczeka przy końcu cokolwiek spadzista. Brzegi gładkie. Nosdrza w osadzie piórkami zastonione.

- 144. P. major. LIN. S. większa. JUN. Europa.
- Odm.

a). Cała oliwkowo-żółta, mająca wszystkie te miejsca blado-orzechowe, które u pospolitej są ciemno-czarne.

- 145. P. coerules. LIN. S. modra. JUN. Europa.
- 146. P. cyanus. LIN. S. błękitna. . . . Europa.

47. *P. ater* LIN. S. czarna JUN. Europa.
 48. *P. palustris*. LIN. S. popielatá. . . Europa.
 49. *P. cristatus*. LIN. S. czubatá. JUN. Europa.
 50. *P. caudatus*. LIN. S. ogoniastá. JUN. Europa.
 51. *P. biarmicus*. LIN. S. Wąsatká. . . Europa.
 52. *P. bicolor*. LIN. S. siwá. . . Ameryka.

Rodzáy XXXII. REMIZ. REMIZ. (*).

Dziób krótki, szczupły, stożkowaty, ostro-kończysty. Brzegi gładkie.

53. *R. pendulinus*. CUV. (*Parus pend.* GL.) R. rdzawy.. Polska.

Rodzáy XXXIII. ANTHUS. SWIERGOTEK.

LULU Fr. PIEPER Niem.

Dziób mierny, prosty, szczupły, walcowato-ostro-kończysty. Brzegi wierzchniey szczęki przy końcu słabo wycięte. Nosdrza w osadzie z otworami okrągłymi. Pazur palca tylnego długi, obłączkowaty.

Gatunki tego rodzaju należały przedtém do rodzaju *Alauda* pod temiż nazwiskami gatunkowemi.

54. *A. arboreus*. BECH. S. drzewny. Europa.
 55. *A. pratensis*. BECH. S. łączny. Europa.
 56. *A. campestris*. BECH. S. polny. - Europa.
 57. *A. aquaticus*. BECH. S. nadwodny. Europa.

(*) Pán Cuvier utworzył ten rodzaj na słusznych zasadach; a Polskie gatunkowe nazwisko tak w łaciński jak w francuzki terminologii zrobił nazwiskiem rodzajowém. Do tego rodzaju należy kilka gatunków z innych części świata; lecz tych nie má w tutejszym zbiorze.

Rodzáy XXXIV. ALAUDA. SKOWRONE

ALOUETTE Fr. LERCHE Niem. LARK. Angl

Dziób krótszy niż głowa, albo mierny, ściśnięty, więcej klinowato-nożykowaty. Brzegi równo gładkie. Pazur tylnego palca długi palasikowaty.

158. *A. arvensis*. LIN. S. pospolity. JUN. Europ

Odm.

a). Cały czysto-biały.

159. *A. calandra*. LIN: S. Kalandra. KL: Europa.

160. *A. cristata*. LIN: S. Dzierlatka. Rz: Europa.

Odm:

a) Przy zwyczajnym ubarwieniu ma stykówki ciemne, a podbródki białe.

161. *A. nemorosa*. LIN: S. Leśniaczek... Europa.

Odm:

a) Żółtawo-biały na wierzchu w rdzawo-czerwone przebiegający.

b) Szarawo-biały na wierzchu w gliniasto-żółte przebiegający.

c) Cały czysto biały.

162. *A. alpestris*. LIN: S. Górniczek. KL: Europa.

Rodzáy XXXV. EMBERIZA. POŚWIÉRKA.

BRUANT. Fr. AMMER. Niem. BUNTING. Angl

Dziób krótki, stożkowato-klinowaty, ogrubniały, czysty z brzegami wgiętymi. Wierzchnia szczęka szersza od spodniej. Podniebienie więcej węższe niż w różnym klinowatym zębem uzbrojone. Szczęki w sobie do siebie nie dostają.

663. E. Miliaria. LIN: P. Trznadel... Europa.
 664. E. Citrinella. LIN: P. Styrnål. (*) Europa.
 665. E. Schoeniculus. LIN: P. Sitówka... Europa.
 666. E. hortulana. LIN: P. Ortulan... Europa.
 667. E. Cirlus. LIN: P. oliwkowatá... Europa.
 668. E. Cia. LIN: P. siwogarlistá... Europa.
 669. E. nivalis. LIN: P. Sniegula. JUN. Europa.
 70. E. melanocephala. LIN: P. czarnogłowá. Włochy.
 71. E. calcarata. (*) P. Skowronkoszpon. Inflanty.

Rodzáy XXXVI. FRINGILLA. ZIĘBA.

MOINEAU albo PINÇON. Fr. FINK Niem. SPARROW
 albo FINCH. Angl.

Dziób krótki, gruby, stożkowaty, ostro-kończysty.
 Oczy przy czole tępo zakończone. Brzegi wierzchniey
 częki pokrywają dolne. Nosdrza w nasadzie, przy
 czole, z otworami okrągłemi, piórkami zastonione.

72. F. Coelebs. LIN: Z. ogrodowá... Europa.

Odm:

- a) Samica, má plecy siarczysto-żółtými plamami
 upstrzone; zaś większą część piersi, brzuch
 i podstyrówki czysto białe.

73. F. Montifringilla. LIN: Z. Sosnówka. KL: Europa.

) Tém dwóm gatunkom wracam te nazwiska polskie, pod jakimi
 ich znają wszyscy ptasznicy w górach.

) Dr. Meyer opisał ten gatunek pod nazwiskiem Fringilla
 calcarata. Szczególniejszy ten ptak łączy w sobie cechy
 trzech rodzajów: kształt powierzchni dzioba má taki jak w R.
 Poświérki; lecz nie mając zęba na podniebieniu, przechodzi
 do R. Zięby; nakoniec pazur tylnego palca má taki jak w
 R. Skowronka.

Odm:

- a) Samiec, má tyl głowy, szyję całą i połowę
w ogonie czysto-białe.

174. *F. domestica*. LIN. Z. Wróbel. Rz: *Europa*

Odm:

- a) Po kilka piór białych w skrzydlach.
b) Z plamami na karku, tudzież z większą
wą lotek i styrówek czysto-białymi.
c) Biały, z jasno kasztanowatymi plamami
głowie i na plecach.
d) Żółtawo-biały, na wierzchu w rdzawo-czer-
ne przebiegający.

e) Cały czysto biały, z oczami czerwionymi.

175. *F. montana*. LIN: Z. Mazurek. Rz: *Europa*.

176. *F. nivalis*. LIN: Z. Snieżyk. KL: *Europa*.

177. *F. cannabina*. LIN: Z. Makolągwa. Rz: *Europa*.

178. *F. Linaria*. LIN: Z. Czeczółka. Rz: *Europa*.

179. *F. flavirostris*. LIN: Z. Żółtodziób. KL. *Europa*.

180. *F. Carduelis*. LIN: Z. Szczygieł. Rz: *Europa*.

181. *F. Spinus*. LIN: Z. Czyż. Rz: *Europa*.

182. *F. Citrinella*. LIN. Z. Osetnik *Europa*.

183. *F. canaria*. LIN: Z. Kanarek. KL: *Teneria*.

Odm:

- a) Znáyduie się kilka bardzo pięknych odmian

184. *F. Ciris*. (*Emberiza Cir.* GL.) Z. świetná. *Am*

Rodzáy XXXVII. COCOTHRAUSTES. GRUBODZIŁ

GROS-BEC. Fr. KERNBEISSER. Niem. GROS-BEAK. A

Dziób krótki, gruby, silny, prawie czworograni-
sto-klinowaty, przy końcu ściśniony, kończysty, z wię

chu i ze spodu cokolwiek zaokrąglony. Brzegi wgięte, wierzchnie pokrywają spodnie. Szczyt na czole klinem zastający. Nosdrza w osadzie, przy czole, z otworami okrągławymi, piórkami zastłonięte.

Gatunki tego rodzaju były po różnych rodzajach porożrzucane.

185. *C. vulgaris*. *CUV.* (*Loxia Coccoth. GL.*) G. Jr. *Eur.*
186. *C. petronius*. (*Fring. pert. GL.*) G. Żółtoplam. *Eur.*
187. *C. Chloris*. *CUV.* (*Lox. Chl. GL.*) G. Dzwoniec. *Rz. Europa.*
188. *C. Cardinalis*. *CUV.* (*Lox. Card. GL.*) G. Kardynał. *Ameryka.*
189. *C. capensis*. *CUV.* (*Lox. Cap. GL.*) G. afrykański. *P-d-nadziei.*
190. *C. Oryzivorus*, *CUV.* (*Lox. Or. GL.*) G. Ryżojad. *KL. Chiny.*
191. *C. cinctus*. *CUV.* (*Lox. Cinc. GL.*) G. podcięty. *Otahita.*
192. *C. Astrild*. *CUV.* (*L. Astr. GL.*) G. prążkowany. *Amer.*
193. *C. butiraceus*. *CUV.* (*L. But. GL.*) G. żółtoczelny. *P-d-nadziei.*
194. *C. paradisaeus*. *CUV.* (*Emb. par. GL.*) G. rayski. *Angola.*
195. *C. Orix*. *CUV.* (*Lox. Or. GL.*) G. Oryx. *Afryka.*
196. *C. mexicanus*. *CUV.* (*Lox. mex. GL.*) G. żółtoobrwi-
sty. *Mexyk.*
197. *C. amandava*. *CUV.* (*Fring. Am. GL.*) G. Kropiatek. *Bengal.*
198. *C. bicolor*. *CUV.* (*Fring. bicol. GL.*) G. ciemny. *Jamaika.*

Rodzáy XXXVIII. PYRRHULA. GIL.

BOUVREUIL. Fr. GIMPEL albo DOMPFAGE. Niem.
BULFINCH. Angl.

Dziób krótki, gruby, zaokrąglony, prawie pukuli-
sto-wypukły. Wierzchnią szczęką dłuższą od spodniej
szczupłym haczykiem zakończoną. Brzegi' gładkie.

199. P. rubra. BR. (Lox. Pyrrh. GL.) G. pospolity. Eur
Odm.

a). Cały ciemno-czarny z okolic Wiednia.

b). Czerwono-biały, z łotkami czysto-białemi, ma-
ły plamy na głowie i styrowki ciemno-czarne po-
łyskujące.

Rodzáy XXXIX. CORYTHUS. ŁUSZAK.

DURBEC. Fr.

Dziób krótki, gruby, silny, słabo-ściśniony. Szcz-
ka wierzchnią haczykowatą. Brzegi gładkie; wierz-
chnie pokrywają spódnie.

200. C. Euculeator. CUV. (Lox. enucl. GL.). Ł. Grabo-
łusk. Europ.

Rodzáy XL. LOXIA. KRZYWONOS.

BEC-CROISE. Fr. KREUZSCHNABEL. Niem.

CROSS-BILL. Angl.

Dziób mierny, gruby, mocno ściśniony. Szczęki ł-
kowate, ostrokończyste, na końcu krzyżujące się.

1. L. pytiopsittacus. BECH. K. krótko-szczęki. Eur
L. curvirostra. LIN. K. długo-szczęki. Europa.

Rodzáy XLI. COLIUS. CZEPIGA.

COLIUV. Fr. KLAMMERVOGEL. Niem. COLY. Angl.

Dziób krótki, gruby, tępy. Szczęka wiérzchnią przy końcu wypuktá, spadzistá, krzyżuje się cokolwiek z spodnią. Nogi przyczepne (), z wszystkiémi czterema palcami naprzód zwoconémi.*

203. *C. erythropus. LATH. C. białogrzbietná. P-d-nadz:*

Rodzáy XLII. PARADISEA. LATAWIEC.

OISEAU-de-PARADIS. Fr. PARADIESVOGEL. Niem. PARADISE-BIRD. Angl.

Dziób mierny lub dłuższy niż głowa, szupły, ściśniony, nożykowaty. Nosdrza piórkami drobnémi, gęstémi (naksztált aksamitu) pokryte. Pióra podskrzydłowe puchowate i szypulki ogonowe bardzo długie.

204. *P. apoda. LIN. L. Ptak-rayski. JUN. Wyspy Moluckie i Nowa Gwinea są Ojczyzną jego.*

Rodzáy XLIII. FREGILUS. WIESCZEK.

CRAVE. Fr. STEINRABE. Niem.

Dziób dłuższy niż głowa, zaokrąglony, szupły, łukowaty, ku końcowi coraz szupleyszy. Szczęki prawie równe. Nosdrza piórami szczeciastémi, położystémi pokryte.

205. *F. Graculus. CUV. (Corvus Grac. GL.) W. Żółtodziób. Gory Europy.*

(*) Tylko tam o nogach mówimy, gdzie od powszechnéj zasady zbaczają, o których w cesze Rzędu była wzmianka.

Rodzáy XLIV. CARYOCATACTES. ORZEC CHÓWKA.

CASSE-NOIX. Fr. TANNENHEHER. Niem.
NUT-CRACKER. Angl.

Dziób dłuższy cokolwiek niż głowa, prosty, wąz-
cowaty, przy końcu zeszuplony. Szczęki równe,
końcu płytke. Nosdrza piórami szczeciastými, po-
łożystými pokryte.

206. C. vulgaris. CUV. (Corv. Caryoc GL.) O. pospolitá... I

Rodzáy XLV. CORVUS. KRUK.

CORBEAU. Fr. RABE. Niem. RAVEN. Angl.

Dziób mierny, silny, gruby, ściśniony, prosto-
żyłowaty. Brzegi gładkie. Nosdrza piórami szczeci-
astými, położystými pokryte.

207. C. Corax. LIN. K. właściwy. Europa.

208. C. Cornix. LIN. K. Wrona. Rz. Europa.

Odm.

a.) Cała ciemno-czarná z obrączką popielatą uk-
śnie przez kark i piersi przechodzącą.

209. C. Corone. LIN. K. Wrona-czarná. KL. Europa.

210. C. frugilegus. LIN. K. Gawron. Rz. Europa.

211. C. Monedula. LIN. K. Kawka. Rz. Europa.

212. C. Pica. LIN. K. Sroka. Rz. Europa.

Rodzáy XLVI. GARRULUS. SOYKA.

GEAI. Fr. HEHER. Niem. JAY. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, prosty, prawie walcowaty, tępy. Szczęki prawie równe. Nosdrza piórami szczeciastými, położystými pokryte.

13. *G. glandarius. Cuv. (Corv. gland. GL.) S. Zołędziówka. KL. Europa.*

14. *G. cristatus. (Corv. crist. FL.) S. czubatá. Amery:*

Rodzáy XLVII. CORACIAS. KRASKA.

ROLLIER. Fr. RAKKE. Niem. ROLLER. Angl.

Dziób mierny, silny, nożykowaty, przy końcu ściśniony. Wierzchnią szczęką na końcu z brzegami wyciętými haczykowato zakończoną. Nosdrza na boku d'zioba odstonione, z otworami podtużnémi blisko brzegów. Głowa suto upierzona.

15. *C. garrula. GL. K. pospolita. JUN. Europa.*

Rodzáy XLVIII. GRACULA. GWAREK.

MAINATE. Fr. ATZEL. Niem. GRAKLE. Angl.

Dziób mierny, prosto-nożykowaty, silny, wysoki, ściśniony. Brzegi gładkie. Głowa gęstými, drobnými (maksztált aksamitu) piórkami pokrytá, mającá różne miejsca zupełnie nagie, nabrzmiałe.

16. *G. religiosa. LIN. G. jndyyski... Indyie wschodnie.*

Rodzaj XLIX. BOMBYCIVOCA. JEMIOLUCH.

JASEUR. Fran. SEIDENSCHWANZ. Niem.
CHATTERER. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, prosty, przy nasadzie przygnieciony, szerszy niż wyższy, przy końcu wyfaleśniony. Brzezi przy końcu górnej szczęki wycięte. Nos drza piórami szczeciastymi położystymi pokryte. Spodki lotek krótszych rogowymi płatkami zakończone.

Gatunki tego rodzaju liczone przedtem mylnie za R. AMPELIS. Stawniejsi to-cześni Naturaliści HOFFMANSEG, ILLIGER, TEMMINK i CUVIER uznali za trzebę utworzenia dla nich osobnego rodzaju.

217. B. garrula. TEM. J. pospolita. Europa.

218. B. americana. J. amerykańska. Ameryka.

Rodzaj L. HIRUNDO. JASKÓŁKA.

HIRONDELLE. Fr. SCHWALBE. Niem. SWALLOW. Angl.

Dziób krótki, daszkowaty, tróyraniasty; przy nasadzie przygnieciony, rozszerzony; przy końcu ściśnięty, słabo haczykowaty. Wąsy przy paszczy drobne, rzadkie. Nos drza w osadzie, z otworami okrągłymi.

219. H. rustica. LIN. J. Dymówka. KL. Europa.

220. H. urbana. LIN. J. Oknówka. JUN. Europa.

221. H. riparia. LIN. J. Grzebielucha. RZ. Europa.

Rodzáy LI. CYPSELUS. () JÉRZYK.*

MARTINET. Fr. HAEKLER. Niem. SWIFT. Angl.

Dziób krótki, tróygraniasty słaby; przy osadzie przygnieciony, potężnie rozszerzony i tak piórami pokryty, iż ledwie koniec jego widoczny. Koniec ściśniony, haczykowaty. Pącz obszerńa bez wąsów. Nosdrza piórami zakryte. Nogi przyczepne, z wszystkiemi czterema palcami naprzód zwróconými.

Gatunki tego rodzaju liczone do R. HIRUNDO pod temiż nazwiskami gatunkowými.

222. C. Apus. *IL. J. murowy. Europa.*

223. C. Melba. *IL. J. górny... Góry Europy.*

Rodzáy LII. CAPRIMULGUS. KOZODÓY.

*ENGOULEVENT. Fr. NACHTSCHATTEN albo
SCHNURRER. Niem. GOATSUCKER. Angl.*

Dziób krótki, nożykowaty słaby, przy nasadzie przygnieciony, potężnie rozszerzony i tak piórami pokryty iż tylko sám koniec widoczny. Koniec ściśniony wraz z brodą haczykowaty. Pącz náyobszernieysz. Wąsy przy pączu szczeciaste, długie, sterczące. Nosdrza w nasadzie.

224. C. europaeus. *LIN. K. pospolity. Rz. Europa.*

225. C. albicollis. *LIN. K. białogarlisty... Kayenna.*

(*) Temu rodzajowi zwrócono to nazwisko, które mu nadął Arystoteles w języku greckim.

RAPTATORES. DRAPIEŻNE.

Nogi chwytne: czworopalczaste, z trzema palcami na przodzie, a z jednym w tyle. Palce po piérwszym członek przy osadzie błonką spięte; ostrémi, silniejszymi uszponami uzbroione. Podeszwa chropowatá.

Rodzáy LIII. STRIX. SOWA.

HIBOU. albo CHOUETTE. Fr. EULE. Niem. OWL. Angl.

Dziób mierny, silny, ogrubni, ściśniony, ostro-krzykowany, piórami szczeciastými tak ostoniony, iż koniec jego tylko widoczny; przy nasadzie woskówki (skórą zamszowatą) pokryty. Nosdrza na kraiu woskówki, z otworami okrągławými.

a). Sowy uszate (Hibous. Fr.)

- 226. S. Bubo. LIN. S. Puhacz. Rz. Europa.
- 227. S. Otus. LIN. S. uszatá. JUN. Europa.
- 228. S. Brachyotus. LIN. S. krótkouchá. Europa.
- 229. S. Scops. LIN. S. Uszatka... Europa.

b). Sowy nieuszate, krótko ogoniaste. (Chouette Fr.)

- 230. S. Nyctea. LIN. S. białá. JUN. Europa.
- 231. S. Aluco. LIN. S. Lelek. Rz. Europa.
- 232. S. flammea. LIN. S. Puszczuk. Rz. Europa.
- 233. S. passerina. LIN. S. Sówka. Rz. Europa.
- 234. S. Dasypus. BECH. S. Włochatka. Zmudź.
- 235. pygmaea. BECH. S. Karliczka. Europa.

b).

c). Sowy nieuszone, długo-ogoniaste.

316. *S. macroura*. *NAT.* *S. ogoniastá*... *Europa*.

317. *S. nisoria*. *BECH.* *S. jastrzębiatá*... *Europa*.

Rodzáy LIV. FALCO. SOKÓŁ.

FAUCON. Fran: *FALK*, Niem: *FALCON*. Angl.

Dziób mierny, ogrubni, silny, ostro-haczykowaty; mniéy więcéy ściśniony, woskówką przy osadzie opatrzoney. Wierzchnią szczęką zaraz przy głowie zaginać się zaczyna, z brzegami częstokroć w ząb wyciętmi. Nosdrza w oskówce z otworami okrągławemi. Wierzchnią głowęy pospolicie wypukły, zaokrąglony; piórami miękkimi, okrągławo przyciętmi pokryty.

U w a g a:

Ponieważ toskrliwsze dostrzegania przekonały Naturalistów, iż niektóre z ptaków drapieżnych często w życiu barwę odmieniał; i że z téy przyczyny więcéy naliczono gatunków, niż jch jest w jstocie: nie będzie, zdaie mi się, od rzeczy, gdy nazwiska tych mylnych gatunków przy każdym między nawiasami załączę, do którego jako odmiany wiekowego ubarwienia należą.

38. *F. Milvus*. { *F. Milvus.*
 F. austriacus. } *GL. S. Kania. Rz. Eur.*

39. *F. fusco-ater*. *MEY.* (*F. ater. GL.*) *S. ciemo-rudy*...
Europa.

40. *F. Buteo*. { *F. Buteo*
 F. commun: fuscus.
 F. variegatus. } *GL. S. Myszolów.*
JUN: Europ.

241. *F. Lagopus*. LIN. S. włośchaty... Europa.
242. *F. apivorus*. LNI: S. Pszczolójád. KL. Europa.
243. *F. aeruginosus*. LIN. S. błotny. JUN: Europa.
244. *F. cyaneus*. LIN. $\left\{ \begin{array}{l} F. cyaneus. \\ F. rufus. \\ F. p. gargus. \\ F. albicans. \end{array} \right\}$ GL. S. błękitny. KL. Europa.
245. *F. cineraceus*. NAT: S. popielaty... Europa.
246. *F. palumbarius*. $\left\{ \begin{array}{l} F. palumbarius. \\ F. gallinarius. \\ F. gal. naevius. \end{array} \right\}$ GL. S. Jaskółki. Rz. Europa.
247. *F. Nisus*. $\left\{ \begin{array}{l} F. Nisus. \\ F. Nis. maculatus. \\ F. Nis. lacteus. \end{array} \right\}$ GL. S. Krogulec. Rz. Europa.
248. *F. peregrinus*. $\left\{ \begin{array}{l} F. peregrinus. \\ F. gentilis. \end{array} \right\}$ GL. S. Wędrownik. Europa.
249. *F. Subuteo*. LIN. S. Kobus. Rz: Europa.
250. *F. caesius*. MEY. $\left\{ \begin{array}{l} F. Lithofalco. \\ F. Aesalon. \\ F. regulus. \end{array} \right\}$ GL. S. Drzemlika. Rz. Europa.
251. *F. Tinnuculus*. LIN. S. Pustółka. Rz. Europa.
252. *F. xanthonyx*. NAT: S. Białoszpon... Europa.
253. *F. rufipes*. BES: S. Rdzawonóg... Europa.
254. *F. islandicus*. $\left\{ \begin{array}{l} F. islandicus. \\ F. isl. maculatus. \\ F. Gyrfalco. \\ F. candicans. \\ F. sacer. \end{array} \right\}$ GL. S. Białogłowy. Rz. Europa.
255. *F. lanarius*. LIN. S. Pływacz. KL: Europa.
256. *F. sparverianus*. LIN. S. siwogłowy... Ameryka.

Rodzay LV. AQUILA. ORZEŁ.

AIGLE. Fran. ADLER. Niem. EAGLE. Angl.

Dziób mierny, silny, prosty, ostro-haczykowaty, ściśniony, woskówką przy nasadzie opatrzony. Szczyt dzioba prosty, przy końcu nagle spadzisty. Brzegi gładkie, równe. Wierzch głowy płaski, szeroko nad oczy wystający. Pióra na głowie i na znacznej części szyi gęste, tęgic, ostro-jęczyczkowato przycięte. Nosdrza w woskówce z otworami podłużno okrągławemi.

Gatunki tego rodzaju liczone przedtém do Rod. FALCO.

257. A. fulva. MEY: $\left\{ \begin{array}{l} \textit{Falco albus.} \\ \textit{F. fulvus.} \\ \textit{F. niger.} \end{array} \right\}$ GL.O. kasztanowaty. JUN. Europa.

258. A. Chrysaetos. (F. Chys. GL.) O. przedni. JUN. Eu.

259. A. leucocephala. MEY: $\left\{ \begin{array}{l} \textit{F. Ossifragus.} \\ \textit{F. Melanaetos} \\ \textit{F. leucocephalus} \\ \textit{F. albicaudus} \\ \textit{F. Albicilla.} \end{array} \right\}$ GL. O. Łamignat. JUN. Europa.

260. A. naevia. MEY: $\left\{ \begin{array}{l} \textit{F. naevius.} \\ \textit{F. mogilnik.} \end{array} \right\}$ GL:O. Mogilnik. Rz. Europa.

261. A. brachydactyla. MEY. (F. gallicus. GL.) O. pstry... Europa.

262. A. haliaetus. MEY. $\left\{ \begin{array}{l} \textit{F. haliaetus.} \\ \textit{F. arundinaceus.} \end{array} \right\}$ GL.O. morski. JUN. Europ.

Rodzay LVI. GYPAETOS. GRYF.

GRIFFON. Fr. GEYERADLER. Niem.

Dziób dłuższy niż głowa, potężny, ściśniony, ostro-haczykowaty. Szczyt jego od osady przeszedł do po-

łowy płaski, słabo-spadzisty; przy końcu nagle w górę podniesiony, zaokrąglony, hakiem zakończony. Skówa długimi, położystymi, szczeciastymi, tegielkami wąsami pokryta. Nosdrza pod wąsami ukryta. Broda pęk szecin sterczący. Głowa mała, miękką, drobnymi piorami cała pokryta.

263. *G. leucocephalus*. MEY. { *Vultur barbatus*. LIN. } G. białogłowy.
 { *Falco barbatus*. GL. } Gory Europy.

Rodzaj LVII. VULTUR. SĘP.

VAUTOUR. Fr. *GEYER*. Niem. *VULTURE*. Ang.

Dziób mierny, ogrubni, silny, prosty, blisko połowę woskówką pokryty, na końcu słabościśniony, hakowaty. Nosdrza na boku dzioba w woskówce z otwartymi podłużno-okrągławymi. Głowa i większa część drobnym puchem pokryte, z dużymi (u niektórych miejscami nagiemi). Nisko na szyi kołnierzyk z długich, gęstych.

264. *V. cinereus*. LIN. S. rudy. . . Europa.

265. *V. leucocephalus*. { *V. fulvus* GL. } S. białogłowy.
 { *V. percnopterus*. GL. }

R Z E D P I Ą T Y.

RASORES. GRZEBIĄCE.

Nogi do grzebani: mierne, czworopalcowe, z trzema palcami na przodzie, a z jednym w tyle.

przednie przy osadzie więcéy niż po piérwszy członek błonką spięte. Palec tylny pospolicie krótki bezwładny. Paznokcie u palców zaokrąglone, tępe, spłaszczone; rzadko pazury szponowate, i to tępo przycięte. Goleń częstokroć ostrogą (szponem w górę zadartym) uzbroioną.

Rodzáy LVIII. NUMIDA. PERLICA.

PEINTADE. Fr. PERLUHN. Niem. PINTADO. Angl.

Dziób krótki, ogrubni, okrągło-daszkowaty, w pół haczykowaty, przy nasadzie woskówką pokryty. Woskówka po obu stronach płatkem zwisłym zakończoną. Nosdrza w woskówce na boku. Głowa i wierzchnią część szyi nagie. Na głowie narodził rogową. Ogon krótki na dół pochyty.

266. N. Meleagris. LIN. P. kura afrykańská. Europa.

Odm.

a). Cała czysto białą.

Rodzáy LIX. MELEAGRIS. INDYK.

DINDON. Fr. TRUTHUHN. Niem. TURKEY. Angl.

Dziób krótki, ogrubni, okrągło-daszkowaty. Głowa i początek szyi nagie, kolorowými gębczastými brodawkami pokryte. Na wolu kutas szczeciasty. Ogon szeroki, rozwiałny, mierny.

267. M. Gallopavo. LIN. J. pospolity. JUN. Europa.

Odm.

Samica cała bez żadnéj plamy czysto-białą.

Rodzáy LX. PENELOPE. CZUBATKA.

PENELOPE. albo ALECTOR. 'Fr. JAKU. Niem.
GUAN. Angl.

Dziób mierny, ogrubni, przy osadzie ściśnię-
wyższy niż szerszy. Szczyt przy końcu okrągło-dasz-
waty spadzisty. Nosdrza na boku w woskówce, w
zastonione. Policzki nagie. Na głowie czub z piór
górę sterczącycych z końcami zwiłaiącemi się. Og-
plaski, zaokrąglony, mierny.

268. P. Alector. IL. (Cra. Alcc. GL.) C. czarna. A

Rodzáy LXI. PAWO. PAW.

PAON. Fr. PFAU. Niem. PEACOCK. Angl.

Dziób mierny, ogrubni, przy osadzie nagi. Wier-
chniá szczeka przy końcu wypukła, spadzista. Nosdr-
naboczne, odkryte. Na głowie czub z piór w górę st-
czącycych pęczlikowatych. Pióra nadogonowe (u sam-
pięknie oczkowate, a wiele dłuższe od styrówek. Og-
cały rozwiłalny, zaokrąglony.

269. P. cristatus. LIN. P. pospolity. JUN. Europa.
Odm.

Samiec i samica bez żadnéj plamy czysto-białe

Rodzáy LXII. PHASIANUS. BAZANT.

FAISAN. Fr. FASAN. Niem. PHEASANT. Angl.

Dziób podobny przesztemu; lecz bardziéj wy-
kły. Policzki nagie drobnémi, gęstémi brodawka-

majerzone. Wierzch głowy bez grzebienia, podbrodek bez płatków. Ogón długi, szupły, ściśniony, ostro-klinowaty, poziomy.

Lubo wszystkie prawie Bażanty zostały przyswoi-
żone w Europie: położymy tu jednak nazwiska pierw-
otnéj ich Oyczyzny.

270. *P. marginatus*. MEY. B. pstry. Kolchis.

Odm.

a). Po całym ciele dużemi białemi plamami u-
pstrzony.

b). Samiec i samica bez żadnej plamy czysto-białe.

271. *P. nycthemerus*. LIN. B. srebrny... Chiny.

272. *P. pictus*. LIN. B. złoty... Chiny.

Rodzay LXIII. GALLUS. KURA.

COQ. Fr. HAUSHUHN. Niem. COCK. Angl.

Dziób podobny przesztemu; lecz wierzchnią szczęką
bardziej haczykowato zakończoną. Policzki nagie. Na
głowie grzebień, a u podbródka płatki mięsiste, kolo-
rowe. Ogón mierny, ściśniony, szeroki, w górę pod-
mieszony.

273. *G. japonicus*. Br. K. japońska... Japonia.

Rodzay LXIV. TETRAO. GŁUSZEC.

TETRAO Fr. WALDHUHN. Niem. GROUS. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, bez woskówki przy nasa-
dzie, ogrubni, okrągłodaszgowaty, wypukły. Wierz-

chnią szczęką w pół haczykowatą. Policzki piórami kryte. Nad okiem półksiężyc, nagi, kolorowy, pokryty drobnymi, gęstymi brodawkami najérzony. Omierny. Nogi piórami pokryte.

274. T. Urogallus. LIN. G. właściwy. Rz. Europa.
 275. T. Tetrix. LIN. G. Cietrzew. Rz. Europa.
 276. T. Bonasia. LIN. G. Jarząbek. Rz. Europa.
 277. T. Lagopus. LIN. G. Pardwa. Rz. Europa.
 278. T. albus. LIN. G. biały... Europa.

Rodzay. LXV. PERDIX. KUROPATWA.

PERDRIX. Fr. FELDHUHN. Niem. PARTRIDGE. Angl.

Dziób krótki, ogrubni, bez woskówki przy osadziśniony, daszkowaty. Wierzchnią szczęką w pół haczykowatą. Głowa upiérzoną, u niektórych tylko wieki nagię. Ogón krótki. Nogi nagię.

279. P. cinerea. LATH. K. właściwą... Europa.
 280. P. saxatilis. MEY. K. górną... Szwajcaryia.
 281. P. rufa. LATH. K. czerwóną. JUN. Francyi.
 282. P. rufo-alba. BR. K. rudo-biała.... Hiszpani.
 283. P. Coturnix. LIN. K. Przepiórka. Rz. Europa.

Rodzay LXVI. COLUMBA. GOŁĄB.

PIGEON. Fr. TAUBE. Niem. PIGEON. Angl.

Dziób mierny, szczupły, słabo ściśniony. Wierzchnią szczęką przykońcu słabo-wypukłą, spadziśtą. Nos sdrza w osadzie dzioba w błonce za życia nabrzmiałéy wzgórki na bokach dzioba tworzącéy.

284. C. coronata. LIN. G. Koroniec... Gwinea.

285. C. Palumbus. LIN. G. Grzywacz. Rz. *Europa*.
 286. C. Oenas. LIN. G. Siniak. JUN. *Europa*.
 287. C. domestica. LIN. G. domowy. JUN. *Europa*.

Odm.

- a) C. d. hispanica. LIN. G. d. rzymski. JUN. *Eur*:
 b) C. d. dasypus LIN. G. d. bębenek. JUN. *Eur*:
 c) C. d. cristata. LIN. G. d. czubaty. JUN. *Eur*:
 d) C. d. maculata. LIN. G. d. Maskowiec... *Eur*.

Czysto biały z głową i ogonem czarnymi.

- e) C. d. cucullata. LIN. G. d. Karmelitek... *Eur*.

Jeden zupełnie czysto-biały.

Jeden biało i czarno upstrzony.

- f) C. d. percussor. LIN. G. d. Kołatek.. *Europa*.

288. C. Turtur LIN. G. Turkawka KL. *Europa*.

289. C. risoria. LIN. G. Synogarlica. KL. *Europa*.

Odm.

- a). *Samiec czysto-biały z blado płową pręgą na karku,*

- b). *Trzy sztuki zupełnie czysto białe bez żadnej odmiany.*

290. C. passerina. LIN. G. Wróblowiec. KL. *Ameryka*.

291. C. capensis. LIN. G. afrykański. *Afryka*.

R Z E D S Z Ó S T Y.

CURSORES. BIEGAJĄCE.

Nogi biegowe: wysokie, dwu-lub-trój-palczaste, mniej więcej nad kolana nagie. Palce przy osadzie mniej niż do połowy błonką spięte.

Rodzaj LXVII. STRUTHIO. STRUS.

AUTRUCHE. Fr. STRAUSS. Niem. OSTRICH. Angl.

Dziób mierny, prosty, płaski, na końcu zaokrąglony, tępy. Nosdrza z otworami podłużnemi. Głowa i większą część szyi nagie, rzadko tylko drobnemi włoskami upstrzone. Skrzydła nie lotne, piórami miękkimi, kędzierzawymi pokryte, dwoma szponami uzbrojone. Na piersiach guz duży, nagi, twardy. Boki ciała i nogi całe zupełnie nagie. Nogi potężne, dwupalczaste. Na przysrodkowym tylko palcu paz gruby, podłużny; palec skrajny bez pazura.

292. S. Camelus LIN. S. właściwy. JUN. Afryka.

Rodzaj LXVIII. OTIS. DRÓP.

OUTARDE. Fr. TRAPPE. Niem. BUSTARD. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, prosty, ściśniony, w podstawie klinowaty. Wierchnia szczeka na końcu wypukła, spiczasta. Nosdrza z otworami okrągławymi. Skrzydła lotne. Nogi tróypalczaste.

293. O. Tarda LIN. D. właściwy. Europa.

294. O. Tetrax LIN. D. mniejszy. JUN. Europa.

295. O. Houbara. LIN. D. kołnierzasty. (*) Arabia.

(*) Lubo temu gatunkowi naznaczają za oyczyznę pustynie Arabskie: exemplarz jednakże w tutejszym zbiorze znaydujący się ubito nadoczekiwanie w okolicy Wrocławia.

od osady do połowy bruzdą na boku oznaczoną. N
 drza wbruzdzie z otworami wązkiemi Skrzydła lotne
 Nogi szczupłe, w stosunku do ciała náydluższe.
 304. H. atropterus. MEY. C. czarno-skrzydlny. Europ

Rodzáy LXXII. HAEMATOPUS. OSTRYGOJAL

HUITRIER. Fr. AUSTERNFISCHER. Niem.

OISTERCATCHER. Angl.

Dziób przedłużony, szczupły, silny, prosty, ściśnię
 ny, klinowato zakończony. Nosdrza w rowku na
 ku, z otworami wązkiemi. Skrzydła lotne.

305. H. Ostralegus. LIN. O. Czerwonogi. JUN. Europ

R Z E D S I Ó D M Y.

GRALLATORES. BRODZĄCE.

Nogi do brodzenia: wysokie, wysmukłe, wysie
 nad kolanem nagie, czworopalczaste, z których trz
 na przodzie a jeden w tyle. Palce przodkowe mnie
 lub więcéy niż do połowy błonką spięte. Uniektóre
 tylko błonka między palcami w płátky powycinana.

Rodzáy LXXIII. VANELLUS. CZAYKA.

VANNEAU. Fr. KIBITZ. Niem. LAPWING. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, prosty, szczupły, przy
 sadzie walcowaty, błonką pokryty; przy końcu rogu

wy, słabo-ściśniony, klinowaty. Szczyt prosty nagle przy końcu w górę podniesiony, zakrąglony, spadzisty. Broda nad zuchwy wystająca. Nosdrza z otworami wązkiemi. Skrzydła sęczkami uzbroione. Unóg palec tylny ledwie znaczny.

306. V. cristatus. MEY. (*Tringa Vanellus: GL.*) C. czu-
batą. Europa.

307. V. melanogaster. MEY. (*T. helvetica. GL.*) C. pod-
czerniałą. Europa.

Rodzáy LXXIV. STREPSILAS. ZWROTNIK.

TOURNE-PIERRE. Fr. STEINDREHER. Niem. TURN-
STRONE. Angl.

Dziób mierny, szupły, prosty, rogowy, ku końco-
wi coraz szupleyszy, klinowaty. Szczyt jego płaski,
równy. Broda ostrą, nożykowatą w górę zadartą. Nos-
drza na boku, z otworami wązkiemi. Skrzydła sęczka-
mi uzbrione.

308. S. Interpres. IL. (*Tring interp.*) Z. właściwy. Eu.

Rodzáy LXXV. GLAREOLA. PIASKOWIEC.

CHAROLE albo PERDRIX-DE-MER. Fr. SCHWALBENWADER
albo GIAROL. Niem. PRATINCOLE. Angl.

Dziób krótki, ogrubni, na końcu ściśniony, no-
żykowaty. Nosdrza w osadzie, z otworami okrągła-
wo-podłużnemi. Pącz obszerną. Skrzydła długie.

309. G. torquata LIN. P, płowo-garlisty. Europa.

Rodzaj LXXVI. TRINGA. BIEGUS.

ALOUETTE-DE-MER. Fr. STRANDLAEUFER. Niem.
SANDPIPER. Angl.

Dziób, mierny lub cokolwiek dłuższy niż głowa
szczyty, prosty, walcowaty, błonką pokryty, sta-
na końcu cokolwiek zgrubiały rogowy, kończy-
Nosdrza na boku w rowku, z otworami wązkiemi. Gł-
wa mała, okrągła; u niektórych samce mają policz-
drobnymi brodawkami porośnięte.

310. T. pugnax. Lin. B. Boiownik. Jun. Europa.

Między licznymi odmianami tego gatunku, które
Gabinet posiada; następujące odmiany samców są na-
piękniejsze:

- a). Kaptur na głowie czarny; pancierz na szyi czarno-biały i płocho upstrzony.
- b). Kaptur ciemno-czarny błękitnie połyskujący, pancierz czarny drobno biało prążkowany.
- c). Kaptur czarny zielono połyskujący; pancierz biały rzadko drobnymi szarymi kropkami posiany.
- d). Kaptur biały szarymi drobnymi kropkami gęsto posiany; pancierz czarny, ciemniej łuskowany, zielono i granatowo połyskujący.
- e). Kaptur i pancierz kasztanowate, porządnie dzierzemi czarnymi błękitnie połyskującymi kropkami ozdobione.

f). Kaptur kasztanowaty; pancierz czysto biały.

311. T. macroura. mihi. B. ogoniasty. Europa.

Jest nowo odkryty gatunek. Nasz exemplarz ubito w okolicy miasta Hanau.

Cecha: Na wierzchu kawiasto-rudy, słabo-zielonawo połyskujący, z płowemi piór obrąbkami; na spodzie czysto blado płowy, z spodem szyi drobno rudo upstrzonym, około $10\frac{1}{2}$ cali reńskich długi, z czego ogon klinowaty przeszło $3\frac{1}{2}$ cali dymuie.

Opis: Wielkością ciała wyrównywał B. rdzawemu. Dziób i nogi (jle z suchego dorozumieć się można) były czerwone. Wierzch głowy ciemno rudy, z płową smugą przez szrodek. Pióra pokrycia skrzydeł rude z szerokiemi płowemi obrąbkami. U pierwszój lotki chorągiewka skrajna ciemno-ruda, szupulka biała, chorągiewka przyszrodkowa biała i rudo wężykowato ukośnie pręgowana. Lotka drugą podobną pierwszój, lecz szupulkę ma ciemno rudą. Następne lotki całe ciemno-rude. Styrowki skrajne najkrótsze białe, następne w płowe coraz bardziej przechodzą, środkowe czysto płowe, wszystkie ciemno rudo pręgowane. Policzki, podgardle, szrodek piersi i brzucha, i podstyrówki czysto blado płowe. Na spodzie szyi i początku piersi pióra płowe z wązkiemi rudemi szrodkami. Boki rzadko rudo prążkowane.

3 12. *T. feruginea*. MEY. $\left. \begin{array}{l} T. islandica. \\ T. cinerea. \\ T. Calidris. \\ T. Canutus. \end{array} \right\}$ GL. B. rdzawy. Eu.

3 13. *T. Glareola*. LIN. B. szary. Europa.

3 14. *T. Ochropus*. LIN. B. Kulik. JUN. Europa.

3 15. *T. Cinclus*. LIN. B. Kulizek. Europa.

3 16. *T. maritima*. TEM. B. nadmorski. Norwegia.

317. *T. variabilis*. MEY. (*T. alpina*. GL.) B. zmienny. E
 318. *T. macularia*. LIM. B. kropiasty. *Ameryka*.
 319. *T. pusilla*. LIN. B. zdrobniały. *Europa*.
 320. *T. Temminkii*. LAT. B. náymniejszy. *Europa*.

Rodzáy LXXVII. TOTANUS. LONDZIK.

CHEVALIER. Fr. WASSERLAEUFER. Niem.

Dziób przedłużony (dwa razy tak długi jak głowa), prosty, bardzo szupły, walcowaty, ku końcowi coraz szuplejszy. Szczęki na bokach blisko do podłowy rowkiem oznaczone. Wierzch nia szczeka na samym końcu w dół zagięta. Nosdrza w rowku z otworami wazkiemi.

I w tym rodzaju z przyczyny częstey zmiany barwy postrzegamy wiele mylnych gatunków.

321. *T. stagnalis*. BECH. L. podbielały. *Europa*.
 322. *T. Calidris*. BECH. $\left\{ \begin{array}{l} \textit{Scolopax Cilidris.} \\ \textit{Tringa Gambetta.} \\ \textit{Tring. striata.} \end{array} \right\}$ GL. L. Krę
wodziś.
Europa
 323. *T. fuscus*: BECH. $\left\{ \begin{array}{l} \textit{Scolopax fusca.} \\ \textit{Scol. Totanus.} \\ \textit{Tringa atra.} \\ \textit{Scol. curonica?} \end{array} \right\}$ GL. L. rudy... E
 324. *T. Glottis* MEY. (*Scolop. Glot: GL.*). L. szary... E

Rodzáy LXXVIII. LIMOSA. NABŁOTNIK.

BARGE. Fr. PFUHLSCHEPPE albo PFUHLAEUFER. Niem.
 GODWIT. Angl.

Dziób bardzo przedłużony (przeszło dwa razy dłuższy niż głowa), szupły, słabo-łukowato w górę zagięty;

y; przy nasadzie ogrubni, wyższy niż szerszy, dalej
coraz szuplejszy, na samym końcu cokolwiek zgrubia-
ły. Szczęki łyczeczkowato zakończone, na bokach aż do
końca rowkiem oznaczone: wierzchnią szczęka z szczy-
tem spłaszczonym dłuższą niż spodnią. Nosdrza w ro-
wku z otworami wąskimi. Przód głowy kończy się w
dziób przechodzi.

25. L. melanura. CUV. (*Scolop: limosa*. GL.) N. rdza-
woszyyny... Europa.

26. L. Chloropus. CUV. (*Totan. Chlorop.* MEX). N. tra-
wonóg... Europa.

27. L. rufa. (*Scolop: laponica*. GL.) N. podgorzały..

Rodzaj LXXIX. SCOLOPAX. BEKAS.

BÈCASSE. Fr. SCHNEPFE. Niem. SNIPE. Angl.

Dziób bardzo przedłużony, prosty, szupły, mięk-
ki, walcowaty, błonką pokryty, u nieżywych marszczą-
cy się, na końcu zgrubiały, tępy. Szczęki na bokach
rowkiem oznaczone: wierzchnią dłuższą sęczkiem u
końca zakończoną. Nosdrza w rowku z otworami po-
przednimi. Przód głowy kończy się w dziób przechodzi.
Arzydła sęczkami uzbrojone.

28. S. rusticola. LIN. B. Słomka. KL. Europa.

29. S. media. MEY. (*S. major*. GL.). B. właściwy. JUN.
Europa.

30. S. Gallinago. LG. B. Kszyk. JUN. Europa.

31. S. Gallinula. LIN. B. mały. JUN. Europa.

Rodzay LXXXIV. ARDEA. CZAPLA.

HERON. FR. REIHER. Niem. HERON. ANGL.

Dziób dłuższy niż głowa, gruby, prosty; ściśnięty, podłużno-klinowaty, ostro kończysty. Szczęki wne. Na boku wierzchniemy rowek przed końcem zakłający. Szczyt ku końcowi wolno spadzisty. Nos blisko nasady, w rowku, z otworami bardzo wąskimi. Brzegi u wielu drobno ukośnie nasiekiwane, na koń wierzchniemy szczęki wycięte. Policzki nagie. Skrzydłami uzbrojone. Pazury szponowate, długie, stre: u środkowego brzeg przyszkłowy grzłkowaty.

a). *Z szyjami szczupłymi (Czaple właściwe).*

340. A. cinerea. GL. C. siwá. *Europa.*

341. A. purpurea. LIN. C. purpurowá. KL. *Europa.*

342. A. Egretta. LIN. C. białá-duża. *Europa.*

343. A. Garzetta. LIN. C. białá-mnieyszą... *Europa.*

b). *Z szyjami grubymi (Bąki).*

344. A. Stellaris. LIN. C. Bąk. Rz. *Europa.*

345. A. Nycticorax. LIN. C. Ślepowron. Rz. *Europa.*

346. A. ralloides. SCO. $\left\{ \begin{array}{l} A. castenea. \\ A. Comata. \\ A. Squaiotta. \end{array} \right\}$ GL. C. Modron *Europa.*

347. A. minuta. LIN. C. zdrolmiałá... *Europa.*

348. A. virescens. LIN. C. zieloná... *Ameryka.*

Rodzay LXXXV. RALLUS. WODNIK.

RALE. Fr. RALLE. Niem. RAIL. Angl.

Dziób dłuższy niż głowa, szupły, równy, ściśniony, prosty. Szczęki prawie równe. Szczyt przy końcu słabo spadzisty. Na boku wierzchniemy szczęki rowek głęboki, przed końcem znikający. Nosdrza w rowku, blisko nasady z otworami jaykowatemi, z tyłu błonką zakryte. Głowa cała upierzona.

349. R. aquaticus. LIN. W. Zielonawy... Europa.

Rodzay LXXXVI. CREX. CHRUSCIEL.

ROI-DES-CAILLES. Fr. SCHNARRER albo KNARRER. Niem. CRAKE. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, prosty, ściśniony, klinowato zakończony. Szczyt prosty, ostro na czoło zaokrąglony przy końcu słabo spadzisty. Broda ostro w górę zadartą. Szczęki prawie równe: na boku wierzchniemy rowek głęboki, przed końcem znikający. Nosdrza w rowku z otworami jaykowatemi. Skrzydła ciężkiem uzbroione. Pazury u nóg krótkie.

350. C. pratensis. BECH. (Rall. Crex. GL.) C. łączny.. Europa.

Rodzay LXXXVII. GALLINULA. KURKA.

POULE-D'EAU. Fr. ROHRHUHN. Niem. GALLINULE. Angl.

Dziób mierny, prosty, ściśniony, klinowato zakończony. Szczyt prosty, mniej więcej szeroko woskówką

Rodzaj LXXXIX. PHALAROPUS. PŁATKONÓG.

LOBIPÉDE albo PHALAROPE. Fr. FRANZENFUISSE albo
WASSETRETER. Niem. PHALAROPE. Angl.

Dziób mierny, szupły, płaski, prosty. Szczyt row-
kami odznaczony, prosty, haczykiem małym zakoń-
czony. Nosdrza w rowku, z otworami wązkiemi. Gło-
wa cała piórami pokryta. Błona między palcami w
płátky powycinana.

555. P. cinereus. MEY. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Tring. hyperborea.} \\ \text{Tr. lobata.} \\ \text{Tr. fusca.} \end{array} \right\}$ GL. P. pstry.
Europa.

556. P. rufus. BECH. (Tr. fulicaria GL.) P. rdzawy. Eu.

Rodzaj XC. RECURVIROSTRA. SZABŁODZIÓB.

AVOCETTE. Fr. SAEBLER albo SAEBELSCHNAEBLER. Niem.
AVOSET. Angl.

Dziób bardzo przedłużony, szupły, łukowato w
górze zagięty, płaski, ku końcowi coraz szuplejszy,
na końcu giętki. Na wierzchniemy szcęcie dwa rowki
blisko do połowy sięgające. Brzegi wewnątrz rpowko-
wane. Nosdrza w rowku blisko osady, z otworami wą-
zkiemi. Palce przednie błoną do połowy wyciętą spięte.

557. R. Avocella. LIN. S. modronogi. Europa.

Rodzaj XCI. PLATALEA. WARZĘCHA.

SPATULE albo PALLETTE. Fr. LOEFFLER. Niem.
SPOONBILL. Angl.

Dziób bardzo przedłużony, prosty, gruby, płaski ku końcowi coraz szerszy, na końcu rozszerzony, zaokrąglony; przy nasadzie chropowaty. Na wierzchniej szczęk rowek dokoła brzegi odznacza. Nosdrza w kształcie blisko osady. Policzki i podgardle nagie. Palce do połowy błonką spięte.

358. P. Leucorodia. GL. W. biała. KL. Europa.

Rodzaj XCII. PHOENICOPTERUS. CZERWONA
FLAMMANT. Fr. HOCHSTELZE. Niem. FLAMINGO. Angl.

Dziób dłuższy niż głowa, gruby, wyższy niż szerszy, złamano-zgięty. Wierzchnia szczeka szupleysza od spodniej, przy nasadzie trójkątniastą, a po zgięciu płaską, z podniebieniem ostro-wystającym. Brzegi (szczególnie wierzchniej szczeki) ostro-ząbkowane. Policzki i podbródek nagie. Nogi bardzo wysokie. Palce przednie prawie całe błonką spięte.

359. P. ruber. GL. C. czarnolotny... Afryka.

R Z E D Ó S M Y.

NATATORES. PŁYWAJĄCE.

Nogi krótkie do pływania: albo wiosłowe, u których trzy przednie palce są błonką spięte, a czwarty

albo wolny albo żaden: albo pletwowate, u których wszystkie cztery palce są błoną spięte: albo płatkowate, u których błona między palcami jest poprzecinana: albo na koniec nasłupne, któremi ptaki nie na palcach (jak zwykle) lecz na całej stopie chodzą.

A) Rodzaje z nogami wiosłowatemi.

Rodzaje XCIII. STERNA. RYBITWA.

HIRODNELLE-DE-MER. Fr. *MEERSCHWALBE* albo *SEESCHWALBE.* Niem. *TERN.* Angl.

Dziób dłuższy niż głowa, rogowy, jednostajny, prosty, ściśniony, na końcu klinowato-ostro-kończysty. Nosdrza w osadzie blisko głowy, z otworami wązkiemi, na wylot przebite. Skrzydła bardzo długie. Ogon albo nożyczkowaty albo wycięty.

a.) Rybitwy z ogonami nożyczkowatemi.

- 360. *S. cantiaea.* LIN: R. czubata... Europa.
- 361. *S. africana.* GL. R. pstrogłowa... Afryka.
- 362. *S. Hirundo* LIN: R. pospolita. JUN. Europa.
- 363. *S. minuta.* LIN. R. białoczelna. JUN. Europa.

b.) Rybitwy z ogonami wyciętymi.

- 364. *S. megarhynchos.* MEY. (*S. caspia.* LIN.) R. Wielkodziób... Morza wschodnie.
- 365. *S. nigra.* LIN. R. czarna... Europa.
- 366. *S. leucoptera.* TEM. R. białoskrzydła... Europa.

Nosdrza na boku z otworami wązkiemi przy końcu.
Ogon klinowaty.

375. L. Cataractes. IL. (Lar. Catar. GL.) W. białopiór...
Europa.

376. L. crepidatus. IL. (Lar. crepid. GL.) W. brudny...
Europa.

Rodzáy XCVI. PROCELLARIA. PETREL.

PETREL. Fr. STURMVOGEL. Niem. PETREL. Angl.

Dziób mierny, ogrubni, prosty, okrągławy, haczykowato-zakończony. U wierzchniéy szczęki szczyt, brzegi i koniec odznaczone. Koniec ściśniony haczykowaty. Spodniá szczéka rowkowaná, z brodą odznaczoną, przyciętą. Nosdrza blisko środka w rurkach na dziobie sterczących. Skrzydła długie.

377. P. Pelagica. LIN. P. burzowy. JUN. Ocean Atlantycki.

Rodzáy XCVII. DIOMEDEA. ZAGŁOŚCIG.

ALBATROSSE. Fr. ALBATROSS. Niem. ALBATROSS. Angl.

Dziób dłuższy niż głowa, gruby, potężny. U wierzchniéy szczęki szczyt, brzegi i koniec odznaczone. Szczyt przy głowie i przy końcu wzniesiony, w środku wgnieciony. Koniec ściśniony, haczykowaty. Broda odznaczoną, ściśnioną, łukowato ściętą. Nosdrza blisko głowy, w rurkach na boku dzioba sterczących. Skrzydła bardzo długie. Palec tylny bez paznokcia.

378. D. exulans. LIN. Ż. wędrowny. JUN. Ocean południowy.

Rodzáy *XCVIII.* ANAS. KACZKA: 1*CANARD.* Fr. *ENTE.* Niem. *DUCK.* Angl.

Dziób cały błonką pokryty, przy nasadzie prawie tak wysoki jak szeroki, ku końcowi przygnieciony rozszerzony, paznokciem rogowym zakończony. Wierchnią szczęką zakrywá spodnią. Brzegi listokowato-ząbkowane. Nosdrza blisko osady i szczytu, z otworami jáykowatými. Policzki piórami pokryte, rzadko rzęgie, a w ten czas brodawkowate. Grzbiet płaski.

379. *A. nigra.* LIN. K. czarna. KL. *Europa.*380. *A. leucocephala.* GL. K. białogłowa... *Europa.*381. *A. glacialis.* LIN. K. Lodówká... *Północ. Europa.*382. *A. fusca.* LIN. K. białobrwistá... *północ. Europa.*383. *A. rufiga.* LIN. K. Rdzawoczub... *Morze kaspijskie.*384. *A. fuligula.* LIN. K. Czarnoczub... *Europa.*385. *A. clangula.* LIN. K. krzykliwá. JUN. *Europa.*386. *A. marila.* LIN. K. górná. KL. *Europa.*387. *A. leucophthalmos.* MEY. K. białooká... *Europa.*388. *A. ferina.* LIN. K. kasztanowatá... *Europa.*389. *A. rutila.* LIN. K. Rdzawka... *Persyja.*390. *A. strepera.* LIN. K. Grzechotka. KL. *Europa.*391. *A. tadorna.* LIN. K. Podgorzelec... *Europa.*392. *A. acuta.* LIN. K. Rożeniec... *Europa.*393. *A. adunca.* LIN. K. zgiętoodzióbna... *Europa.*394. *A. boschas.* LIN. K. pospolitá. KL. *Europa.*395. *A. penelope.* LIN. K. Piszczalka. KL. *Europa.*396. *A. clypeata.* LIN. K. Plaskonos... *Europa.*397. *A. querquedula.* LIN. K. Cyranka. Rz. *Europa.*398. *A. crecca.* LIN. K. Cyraneczka. KL. *Europa.*

399. *A. moschata*. LIN. K. Piżmowa, Kl. Brazyliia.
 400. *A. sponsa*. LIN: K. świetła... Ameryka.

Rodzáy XCVIX. CYGNUS. LABĘDŹ.

CYGNE. Fr: SCHWAN. Niem: SWAN. Angl:

Dziób prawie mierny, prosty, gruby, cały błonką pokryty, półwałcowaty, wszędzie równo szeroki, przy nasadzie wyższy niż szerszy, niekiedy guzem na czole le opatrzony; na końcu z szerokim tępym paznokciem. Brzegi listkowato ząbkowane. Otwory nosdrzy jaykowe prawie w środku dzioba. Policzki nagie, gładkie, błonką dziobową pod kątem przy oku kończącą się pokryte. Szyja długa. Grzbiet wypukły.

401. *C. gibbus*. BECH. (*Anas Olor*. GL.) Ł. garbodzióbny... Europa.

Rodzáy C. ANSER. GĘŚ.

OIE. Fr. GANS. Niem. GOOS. Angl.

Dziób albo mierny albo krótszy niż głowa, gruby, prosty, cały błonką pokryty, prawie półwałcowaty, przy nasadzie wyższy niż szerszy, ku końcowi coraz szuplejszy i węższy, z szczytem i brodą odznaczonemi. Brzegi ząbkami krótkiemi stożkowatemi uzbroione, wierzchnie nie pokrywają spodnich. Koniec dzioba i broda wypukłe, zaokrąglone. Otwory nosdrzy w środku dzioba. Policzki piórami pokryte. — Gatunki tego rodzaju GMELIN policzył do *R. Anas*.

402. *A. cygnoides*. (*Anas cygnoi*:) GL.) G. Łabędzie-
gęś. Kl. Chîn.
403. *A. canadensis*. BR. G. kanadyjská... Ameryka
404. *A. niveus*. BR. G. Snieżyca. Kl. Sybir.
405. *A. aegyptiacus*. BR. G. egipská. Kl. Afryka.
406. *A. cinereus*. MEY: (*Anas Anser*. GL.) G. popiel-
tá... Europa.
407. *A. segetum*. MEY. G. Posiëwnica... Europa.
408. *A. albifrons*. BECH. G. białoczélná... Europa.
Odm.
- a). Mniejszá, zupełnië prawda podobná; lecz o wiel-
mniejszá, ledwie 23 do 24 calów długá, z dzióbem
bardzo szczupłym tylko $1\frac{1}{4}$ cali záymniącym.
409. *A. leucopsis*. BECH. G. łysá... Zmudź.
410. *A. torquatus*. (*Anas Bernicla*. GL.) G. Owrózka-
Laponia.

Rodzáy CI. EIDER. (*) MIĘKKOPIÓR.

EIDER. Fr: EITERENTE. Niem: EIDER. Angl.

Dziób dłuższy niż głowa, ogrubni, nie równobo-
czo czworograniasty, błoną pokryty, przy nasadzie
o wiele wyższy niż szerszy, ku końcowi coraz szczuple-
szy. Szczyt płaski, spadzisty; przy nasadzie dwudziel-
ny, bokami daleko na czoło zastaiący; z przodu pa-
nokciem wypukłym, łepym zakończony. Brzegi list-
kowato ząbkowane, wierzchnie nie pokrywaią spo-
dnich. Otwory nosdrey podłużne blisko nasady. Czo-

(*) Jest to nowy przez P. Cuvier utworzony rodzaj.

to i policzki drobnemi piórami pokryte, daleko na dziób wypuszczone. Przód głowy kończysto w dziób przechodzi. Oczy pod samym wierzchem głowy. Palec tylny błoną znacznie rozszerzony.

411. E. mollissimus. Cuv. (*Anas moll.* GL.) M. właściwy. KL. Norwegia.

Rodzay CII. MERGUS. TRACZ.

HARLE. Fr. SAEGER. Niem. GOOSANDER. Angl.

Dziób mierny albo cokolwiek dłuższy niż głowa czupty, przy nasadzie cokolwiek grubszy prosty okrągławy, błoną pokryty. Wierzchnia szczęka haczykowatym, tępym paznokciem zakończona. Brzegi dłuższymi ostro-stożkowatymi zębami uzbrojone. Otwory nosdrzy małe, jądkowate, w środku dzioba.

412. M. Merganser. LIN. T. Nurogęs. KL. Europa.

413. M. Serrator. LIN. T. Długodziób. KL. Europa.

414. M. Albellus. LIN. T. Bielączek... Europa.

Rodzay CIII. EUDITES. NUR.

PLONGEON, Fr. SEETAUCHER. Niem. DIVER. Angl.

Dziób mierny, prosty, ogrubni, ściśniony, ostrokończysty, z szczytem słabospadzystym. Brzegi wgięte. Broda prosta. Nosdrza wklęsta, w osadzie z otworami wązkiemi, na wylot przebite. Nogi wioślowate bardzo w tył posunięte.

Gatunki tego rodzaju liczone przed tem mimo różnicy nóg do rodzaju Colymbus pod temiż gatunkowymi nazwiskami.

415. *E. glacialis*. IL. N. Lodowiec. KL. *Norwegii*.
 416. *E. arcticus*. IL. N. popielaty... *Dania*.
 417. *E. rufogularis*. (vel septentrionalis). N. rdzawogolisty... *Norwegii*.

Rodzaj CIV. URIA. NUŻYK.

GUILLEMOT. Fr. SPITZTAUCHER. albo LUMME. Niem.
 GUILLEMOT. Angl.

Dziób mierny, ogróbní, ściśniony, prosto-nożykowaty, kończysty. Brzegi wierzchnie zakrywają spodnią. Broda cokolwiek w górę zadartą. Nosdrza w osadzie na boku piórkami w pół zastłonięta, z otworami bardzo wązkiemi, na wylot przebité. Nogi wioślowanotróypalczaste.

I te liczone do rodzaju Colymbus.

418. *U. Grylle* LATH. N. białoskrzydlny... *Laponia*.
 419. *U. Troile*. LATH. N. podbiełały... *Laponia*.

Rodzaj CV. ALCA. ALKA.

PINGOUIN. Fr. ALK. Niem. PENGOUIN albo RAZORBILL. Angl.

Dziób krótszy niż głowa, dłuższy niż wyższy, nożykowaty, mocno ściśniony, mniéj więcéj gładki. Szyp ostry łukowato spadzisty. Broda ostrą, w górę zadartą, dłuższą niż żuchwy. Brzegi równe, gładkie. Nosdrza w osadzie, piórami zastłonięta, z otworami wązkiemi blisko osady. Przód głowy kończysto w dziób
 prze-

przechodzi. Skrzydła krótkie, lotne. Nogi wiosłowate tróypalczaste.

420. A. Torda. LIN. A. dwumaścista... Morza północ.

Rodzáy CVI. MORMON. PAPUGONUR.

MACAREUX. FR. PAPAGEITAUCHER albo LARVENTAUCHER.

Niem. PUFFIN albo AUK. Angl.

Dziób prawie mierny, rogowy, potężnie ściśniony, przy nasadzie ogrubni i wyższy niż dłuższy, ostro-klinowaty, z szczękami ukośnie rowkowanemi. Szczęt ostrzy, łukowato spadzisty, małym haczykiem zakończony. Broda ostrą, nożykowato w górę ściętą, całą długość spólniey szczęki zamyka. Brzegi gładkie. Otwory nosowe wąskie, podługne, w samym brzegu wierzchniey szczęki blisko nasady umieszczone. Skrzydła krótkie lotne. Nogi wiosłowate tróy palczaste.

421. M. arcticus. IL. (*Alca arct: GL.*) P. północny.. Ocean północny.

B. Rodzaje z nogami pletwiastemi.

Rodzáy CVII. FREGATA. FREGATA.

FREGATTE FR. FREGATTVOGEL. Niem. MAN-OF-WAR-bird. Angl.

Dziób o wiele dłuższy niż głowa, rogowy, okrągławy, przyszcypły, prosty, haczykowato zakończony, z szczytem, z końcem, z brodą i z bokami odznaczonemi. Szczęt okrągławo-płaski, w środku wgięty. Koniec ostro-ha-

czykowaty. Broda krótka, haczykowato zagięta. Policzki upiérzone. Podgardle nagie workowate. Nosdrza przy nasadzie, na dzióbku w rowku, z otworami bardzo wąskimi. Skrzydła w stosunku do ciała náydluższe. Nogi pletwowate z błoną między palcami do pół wyciągą. Palec srzodkowy náydluższy. Ogón dlugi nożyczkowaty.

422. F. aquila. Cuv. (*Pelecanus aquilus* GL.) F. czarná.. Ocean między zwirotnikami.

Rodzáy CVIII. PELECANUS. PELIKAN.

PÉLICAN. Fr. PELEKAN. Niem. PELICAN. Angl.

Dziób bardzo przedłużony, płaski, prosty, gruby, siérokí. Wierzchnią szczęką przy nasadzie wypuktą; lecz dalej zupełnie płaską, równoboczną, na samym końcu nagle zeszczuploną. Szczyt słabo rowkiem oznaczony, ostrym haczykiem zakończony. Spodnią szczękę szerszą od wierzchniej z żuchwami bardzo długimi, a z brodą bardzo krótką w górę zadartą. Nosdrza w osadzie, w rowku przy szczycie, z otworami tak wąskimi, że jch ledwie dostrzedz można. Policzki i wórek pod dzióbem bardzo wielki nagie. Skrzydła długie lotne. Nogi pletwiaste. Palec drugi od brzegu náydluższy.

423. P. Onocrotalus. Lin. P. Baba. Rz: Europa.

Odm:

Stary, biały w blado różowe przebiegający.

Rodzáy CIX. CARBO. KOMORAN.

COMORAN. Fr. SCHARBE. Niem. SHAG. Angl.

Dziób mierny, prosty, szczupły, walcowaty, przy końcu słabo ściśniony. Szczyt rowkiem odznaczony, równy, haczykiem zakończony. Nosdrza w rowku przy szczycie z otworami bardzo wązkiemi. Podgardle i policzki nagie. Skrzydła lotne. U nóg palec skráyny náydluższy.

24. C. Comoranus. MEY: (Pelec Carbo. GL.) K. czubaty... Europa

25. C. pygmaeus... (Pel. pygm. GL.) K. mały... Ukraina.

Rodzáy CX. SULA. GŁUPTAK.

FOU. Fr. TOELPEL. Niem. BOOBY albo GANET. Angl.

Dziób dluzszy niż głowa, prosty, ogrubni, ściśniony, klinowaty, ostro-kończysty. Szczyt rowkiem odznaczony, zaokrąglony, prosty, na końcu ostry, nożykowato spadzisty. Szczęki prawie równe. Brzegi ostre, drobno ukośnie nasiekiwane, wgięte. Otworów nosdrzy widzialnych nie má. Podbrodek i policzki nagie. Skrzydła długie lotne sęczkiem, uzbroione. U nóg palec skráyny náydluższy.

Gatunki tego rodzaju liczone przedtém do rodzaju Pelikan.

26. S. alba. MEY. (P. Bassanus. GL.) G. biały... Szkocya.

C. Rodzaie z nogami płatkowatemi.

Rodzáy CXI. COLYMBUS. NUREK.

GREBE FR. LAPPENTAUCHER. albo STEISSFUSS. Niem.

GREBE. Angl.

Dziób mierny, szupły, prosty, słabościśniony, kł.
nowato ostrokończysty. Szczyt przy końcu słabo sp.
dzisty. Broda cokolwiek w górę zadartą. Brzegi wgię-
te. Nosdrza w osadzie wklęsła, z otworami wązkie-
mi, na wylot przebite. Skrzydła lotne, krótkie. Nog.
krótkie bardzo w tył posunione, z błoną między pal-
cami poprzecinaną. Paznokcie płaskie.

427. C. cristatus. LIN. N. czubaty... KL. Europa.

428. C. subcristatus. LIN. N. wpółczubaty... Austrija

429. C. cornutus. LIN. N. rogaty... Ameryka

430. C. auritus. LIN. N. Zausznik. KL. Europa.

431. C. minor. LIN. N. mniejszy. JUN. Europa.

D. Rodzaie z nogami nastopniami.

Rodzáy CXII. APTENODITES. BEZLOTEK.

MANCHOT. FR. FLOSSENTHAUCHER. Niem. PINGVIN. Angl.

Dziób mierny, ogrubni, prosty, nożykowaty. Szczyt
przy końcu spadzisty, haczykiem zakończony. Brzegi
wierzchniey szczęki przy końcu wycięte. Broda na koń-
cu ucięta. Nosdrza na boku w środku dzioba, z o-

tworami wązkiemi. Skrzydła nie lotne, zamiast piór płaskiemi szypułkami pokryte. Nogi przy kuprze, bardzo krótkie, na całej stopie następujące, z palcem tylnym ledwie-znaczny na boku.

432. A. demersa. LIN. B. Krasny... Ocean południowy.

K O N I E C.

*Pisma tegoż Autora, które wyszły
z druku.*

1. *Rozprawa o Parnéy Machinie Watta, do której
dodane są dwie jnne rozprawy:*
 - a). *O miarze Czasu i miarze Wysokości.*
 - b). *Obrona zadań z powyższych dwóch rozpraw
wyjętych z kopersztychami, w Krakowie 1814.*
2. *Báyki i Przypowieści, w Poznaniu 1815.*

*Pisma tegoż, które wkrótce spod prasy
wyйдą.*

1. *Ornitologiia systematyczná.*
 2. *Treść wiadomości Astronomicznych.*
 3. *Pisma dorywcze.*
-

